

Nr 114

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående medelsbehoven under försvarsgrenarnas avlöningsanslag för budgetåret 1963/64 m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

1:o) **Rationaliseringsverksamhet och andra organisationsförändringar inom försvaret.** I propositionen nr 110 har Kungl. Maj:t (punkt 2, s. 5—11 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 15 mars 1963) berett riksdagen tillfälle avgiva yttrande med anledning av vad departementschefen i förevarande ämne anfört.

I propositionen lämnas en översikt av det aktuella läget beträffande den rationaliseringsverksamhet inom försvaret, som bedrivits under medverkan av dåvarande statens organisationsnämnd intill den 1 juli 1961 och statskontoret för tiden därefter.

Möjligheterna att besluta om organisationsändringar med tillämpning under budgetåret 1963/64 beträffande de förband m. m., i fråga om vilka förslag framdeles inkommer till Kungl. Maj:t, bör enligt departementschefen tillvaratagas. Han förutsätter därför att — liksom varit fallet för innevarande och tidigare budgetår — Kungl. Maj:t jämväl för budgetåret 1963/64 skall äga vidtaga de jämkningar i fråga om personalorganisationen, som blir erforderliga med anledning av beslut om organisationsändring, givetvis dock alltjämt icke såvitt avser personalstaterna för ordinarie personal, samt bereda särskild ersättning åt personal, som med bibehållen löneställning bestrider göromål, vilka vid ny organisation ankommer på innehavare av högre tjänst.

Utskottet anser, att Kungl. Maj:t bör äga möjlighet att jämväl under budgetåret 1963/64 vidtaga av departementschefen berörda jämkningar i fråga om personalorganisationen samt att bereda särskild ersättning åt personal i de fall, som departementschefen angivit.

Utskottet vill i detta sammanhang framhålla önskvärdheten av att riksdagen årligen erhåller en översiktlig redogörelse för av Kungl. Maj:t beslutade organisationsförändringar, vilken främst bör ge en bild av resultatet av nämnda förändringar i personellt och ekonomiskt avseende.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet sålunda anfört.

2:o) **Organisationsförändring inom försvarets fabriksstyrelse.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 3, s. 11 och 12) att godkänna vad departementschefen föreslagit rörande försvarets fabriksstyrelsens organisation.

Enligt beslut av 1943 års riksdag (prop. 1943: 180; första särskilda utsk. 1943: 2; rskr. 1943: 319) ombildades den provisoriskt inrättade försvarsväsendets verkstadsnämnd till ett permanent ämbetsverk, benämnt försvarets fabriksstyrelse. Enligt beslutet skulle verksamheten inom ämbetsverket bedrivas på två byråer, fabriksbyrån och administrativa byrån. Med hänsyn till fabriksverkets ökade produktion medgav Kungl. Maj:t att från och med den 1 januari 1945 provisoriskt inrättades en särskild byrå, anläggningsbyrån. Denna byrå infogades i fabriksstyrelsens organisation genom beslut av 1960 års riksdag (prop. 1960: 110; statsutsk. 1960: 114; rskr. 1960: 291).

Genom beslut den 15 februari 1963 har Kungl. Maj:t medgivit, att en fristående tvätteribyrå tills vidare provisoriskt inrättas inom fabriksstyrelsen. Samtidigt har en tjänst vid försvarets fabriksverk för överingenjör i lönegrad högst Be 1 utbytt mot en tjänst för överingenjör, chef för försvarets fabriksstyrelsens tvätteribyrå i lönegrad Be 3. Den beslutade organisationsändringen innebär, att det för närvarande under fabriksstyrelsen lydande ledningsorganet för tvätterierna, tvätteriernas driftledning, sammanförs med en del av fabriksbyrån, tvätt- och beklädnadssektionen. Förändringen har vidtagits efter framställning från fabriksstyrelsen i skrivelse den 14 december 1962, över vilken statskontoret avgivit yttrande.

Tvätteribyrån synes vara erforderlig för framtiden och bör därför permanent ingå i fabriksstyrelsens organisation. Frågan om dess inrättande bör därför i överensstämmelse med vad som skett åren 1943 och 1960 underställas riksdagens prövning. Kungl. Maj:t bör emellertid — även om organisationen tidigare underställts riksdagens prövning — ha befogenhet att själv besluta om sådana ändringar i fabriksstyrelsens interna organisation, som kan genomföras utan att behov uppkommer av tjänster vilkas inrättande ankommer på riksdagen.

Utskottet tillstyrker, att en tvätteribyrå permanent inrättas vid försvarets fabriksstyrelse. Mot vad departementschefen i övrigt anfört under förevärande punkt har utskottet icke funnit något vara att invända.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må godkänna vad departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 15 mars 1963 föreslagit rörande försvarets fabriksstyrelsens organisation.

DRIFTBUDGETEN

Fjärde huvudtiteln

3:o) **Försvarets intendenturverk: Avlöningar.** Sedan Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition (bil. 6, punkt 14) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Försvarets intendenturverk: Avlöningar för budgetåret 1963/64 beräkna ett förslagsanslag av 6 400 000 kr. har Kungl. Maj:t (punkt 4, s. 12—14) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i överensstämmelse med till proposition 1962: 168 fogade förteckning över tjänster (beställningar) fastställa personalförteckning för försvarets intendenturverk, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för försvarets intendenturverk, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1963/64, dels ock till Försvarets intendenturverk: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 7 000 000 kr.

Försvarets intendenturverk skall jämlikt beslut av 1962 års riksdag (SU 157; rskr. 367) efter förslag i proposition 1962: 168 inrättas från och med den 1 juli 1963. Med hänsyn till att för verket inrättade tjänster ännu inte tillsatts kan avlöningskostnaderna inte uppskattas med tillämpning av sedvanliga beräkningsgrunder. På grund av svårigheterna att exakt beräkna medelsbehovet under anslaget bör samtliga poster i avlöningsstaten för budgetåret 1963/64 upptagas förslagsbetecknade. Någon ändring i det till propositionen 1962: 168 fogade förslaget till personalförteckningar ifrågasättes icke.

Utskottet. På av departementschefen anförda skäl har utskottet funnit sig kunna godtaga, att samtliga poster i avlöningsstaten för budgetåret 1963/64 upptagas förslagsbetecknade. I anslutning härtill bör emellertid den förordade avlöningsstaten till skillnad från Kungl. Maj:ts förslag äga tillämpning allenast under nämnda budgetår.

Vad departementschefen i övrigt anfört har icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i överensstämmelse med till proposition 1962: 168 fogade förteckning över tjänster (beställningar) fastställa personalförteckning för försvarets intendenturverk;

b) fastställa följande avlöningsstat för försvarets intendenturverk, att tillämpas under budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 075 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbe- fattningar, <i>förslagsvis</i>	215 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	2 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>för- slagsvis</i>	2 540 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	2 075 700
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	92 300
	<hr/> Summa kr. 7 000 000

c) till *Försvarets intendenturverk*: *Avlöningar* för budget-
året 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 7 000 000 kr.

4:o) **Försvarets intendenturverk: Omkostnader.** Sedan Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition (bil. 6, punkt 14) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Försvarets intendenturverk*: *Omkostnader* för budgetåret 1963/64 beräkna ett förslagsanslag av 350 000 kr. har Kungl. Maj:t (punkt 5, s. 14 och 15) föreslagit riksdagen att till ifrågavarande ändamål för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 460 000 kr.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,
att riksdagen må till *Försvarets intendenturverk*: *Omkost-
nader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av
460 000 kr.

5:o) **Armén: Avlöningar till aktiv personal m.fl.** Sedan Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition (bilaga 6, punkt 30) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Armén*: *Avlöningar till aktiv personal m. fl.* för budgetåret 1963/64 beräkna ett förslagsanslag av 320 000 000 kr., har Kungl. Maj:t (punkt 6, s. 15—53) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att besluta om förnyad ekiperingshjälp åt beställningshavare vid övergång mellan olika organisationsenheter inom försvaret, dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i vederbör-
liga personalförteckningar för armén samt de övriga åtgärder, som föran-
ledes av vad departementschefen föreslagit, dels godkänna av departements-
chefen förordad avlöningsstat för arméns anslag till avlöningar till aktiv
personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1963/64, dels ock till *Armén*:
Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1963/64 anvisa ett för-
slagsanslag av 317 000 000 kr.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 270 000 000 kr.

Utskottet lämnar i det följande en kortfattad redogörelse i huvudsak endast för de av departementschefen förordade ändringarna i personalförteckningarna för ordinarie tjänstemän och för pensionerad personal i arvodesbefattningar. Vid framställningen följer utskottet den punktindelning, som använts i propositionen. För närmare kännedom om de av departementschefen framställda förslagen torde få hänvisas till propositionen.

B. I anslutning till arméchefens förslag om organisationen av stabs- och förvaltningstjänsten i fred vid helikopterskolan i Boden föreslår departementschefen vissa personalförändringar. Vid I 19 f. n. redovisade, för skolan avsedda beställningar och tjänster bör överföras till särskild stat för skolan. På denna bör vidare tillkomma beställningar för 3 kaptener eller rytmästare i Ar 21 (kompanichef samt försöks- och utbildningsofficerare), 4 överfurirer i Ao 11 (kompanikvartermästare, tillsynsman för utbildningsanordningar, fotunderbefäl och ställföreträdande chef för räddnings- och servicetropp) samt 2 arvodesunderofficerare i A: 18 (expeditionsföreståndare och chef för räddnings- och servicetropp). Vid Ing 3 bör tillkomma en beställning för fanjunkare i Ao 15 (kompaniadjutant vid kasernkompani) samt en kasernofficersbefattning i A: 24. En arvodesbefattning i A: 18 för chef för kasernpluton vid Ing 3 kan härvid utgå. Fälttygkåren bör tillföras en beställning för fanjunkare i Ao 15 (biträde åt tygförrådsförvaltare). Slutligen föreslås, att vid tygtekniska kåren tillkommer beställningar för en arméingenjör i Ae 21, 2 tyghantverkare i Ao 13 och 2 armétekniker i Ao 11. Vad gäller icke-ordinarie civil personal beräknas medel för nytillkommande tjänster i enlighet med arméchefens förslag.

D. I likhet med arméchefen anser departementschefen, att förstärkning bör ske av personalen vid vissa försvarsområdesstabers mobiliseringsavdelningar. Han tillstyrker, att 5 arvodesbefattningar i A: 24 för biträdande mobiliseringsofficer inrättas, en vid ett varit av fo 14, fo 21, fo 43, fo 52 och fo 66.

I anslutning till förslag rörande organisationsändringar vid fo 43 bör vissa personalförändringar komma till stand. Sälunda bör en beställning för förvaltare i Ao 17, avsedd för föreståndare för förvaltningsexpeditionen i Strängnäs, och en arvodesbefattning för pensionerad underofficer i A: 18, avsedd för expeditonsunderofficer, tillkomma.

Vid fo 51 bör tillkomma beställningar för en förvaltare i Ao 17 (fälttygkåren) och en rustmästare i Ao 13.

I anslutning till förslag beträffande organisationsändringar vid staben för fo 67 bör vissa personalförändringar komma till stand. Departementschefen tillstyrker, att mobiliseringsavdelningen förstärkes med en major i Ao 25 såsom mobiliseringsofficer. Utbildningsavdelningen bör förstärkas med en fanjunkare i Ao 15. Den för tygofficer avsedda arvodesbefattningen för officer i A: 21 bör utgå. För föreståndaren för förvaltningsexpeditionen

bör tillkomma en beställning för förvaltare i Ao 17 i utbyte mot en beställning för fanjunkare i Ao 15. En beställning för förvaltare i Ao 17 bör vidare inrättas på intendenturkårens stat och avses för uppbördsman för intendentur- och sjukvårdsmateriel. Härvid kan en befattning för förrådsunderofficer i A: 18 utgå. För lägerföreståndare föreslås att en arvodesbefattning i A: 18 tillkommer. En för barackofficer avsedd arvodesbefattning i A: 24 bör utgå. Vid fortifikationsavdelningen bör vidare tillkomma beställningar för en förvaltare i Ao 17 och en fanjunkare i Ao 15, båda på fortifikationskårens stat, i utbyte mot 2 tjänster för förrådsförvaltare i Ae 13.

E. Till följd av den utökade utbildningsverksamheten vid krigsskolan bör ytterligare beställningar för avdelningschef och lärare tillkomma vid skolan från och med nästa budgetår. Departementschefen tillstyrker att 5 beställningar för kapten eller löjtnant i Ar 21/17/15 inrättas vid skolan. Vidare bör 2 arvodesbefattningar tillkomma, nämligen en för kasernunderofficer i A: 18 och en för förvaltningsofficer i A: 28 i utbyte mot en arvodesbefattning i A: 24. En beställning för överfurir i Ao 11 (kompaniadjutant) bör tillkomma i utbyte mot en beställning för fanjunkare i Ao 15.

En beställning för major eller kapten i Ao 25/21, avsedd för chefen för försöksavdelningen vid infanteriets stridsskola bör utbytas mot beställning för överstelöjtnant eller major i Ao 27/25.

I samband med utvidgningen av pansartruppernas organisation bör viss förstärkning ske av personalen vid pansartruppskolan. Departementschefen föreslår, att den för skolchef avsedda beställningen i Ao 27/25 uppflyttas till Bo 1. Därjämte föreslås, att en beställning för major eller kapten i Ao 25/21 tillkommer vid skolan i utbyte mot en beställning för kapten i Ao 21 och avses för förste lärare i taktik. För förste försöksofficer vid skolan bör tillkomma en majorsbeställning i Ao 25 i utbyte mot en beställning för kapten i Ao 21.

Beställningen för förste försöksofficer vid arméns fältarbetskola bör uppflyttas från kapten i Ao 21 till major i Ao 25.

Departementschefen tillstyrker, att en beställning för major i Ao 25, avdelningschef och lärare vid artilleriskjutskolan, utbytes mot en beställning för överstelöjtnant eller major i Ao 27/25.

Beställningen för skolchef vid arméns underhållsskola föreslås skola uppflyttas från major i Ao 25 till överstelöjtnant eller major i Ao 27/25.

F. Efter samråd med 1960 års befälsstatsdelegation anser departementschefen sig kunna tillstyrka, att vissa personalförbättringar sker vid truppslag, vilkas personalorganisationer inte anpassats till 1960 års principbeslut beträffande ny befälsordning för armén. Han föreslår att i enlighet med arméchefens förslag 34 beställningar för löjtnant i Ao 17/15 utbytes mot beställningar för kapten i Ao 21. Departementschefen tillstyrker vidare arméchefens förslag till fortsatt utbyte av fanjunkar-(styckjunkar-)beställningar mot beställningar för förvaltare i trupptjänst utom i vad avser luft-

värnet, där han endast kan tillstyrka att 3 av föreslagna 6 förvaltarbeställningar tillkommer. Departementschefens förslag innebär att beställningar för 19 fanjunkare (styckjunkare) i Ao 15 och 21 sergeanter i Ao 13 utbytes mot 40 förvaltarbeställningar i Ao 17. I avbidan på resultatet av befälsstatsdelegationens arbete bör också ett antal beställningar för sergeant vid andra förband (truppslag) än infanteriet utbytas mot beställningar för fanjunkare (styckjunkare). Departementschefen föreslår, att sammanlagt 170 beställningar för sergeanter i Ao 13 utbytes mot lika många beställningar för fanjunkare (styckjunkare) i Ao 15. Enligt förslaget bör utbyte ske av 7 sergeantbeställningar vid ett varlt av I 7, I 10 och I 15 mot lika många fanjunkarbeställningar, 4 sergeantsbeställningar vid kavalleriet mot 4 fanjunkarbeställningar, 23 sergeantsbeställningar vid pansartrupperna mot 23 fanjunkarbeställningar, 38 sergeantsbeställningar vid artilleriet mot 38 styckjunkarbeställningar, 24 sergeantsbeställningar vid luftvärnet mot 24 styckjunkarbeställningar, 24 sergeantsbeställningar vid ingenjörtrupperna mot 24 fanjunkarbeställningar, 14 sergeantsbeställningar vid signaltrupperna mot 14 fanjunkarbeställningar samt 22 sergeantsbeställningar vid trängtrupperna mot 22 fanjunkarbeställningar.

G. 1)—14) Vid kavalleriet bör i enlighet med arméchefens förslag tillkomma en beställning för major i Ao 25 i utbyte mot beställning för ryttmästare i Ao 21. Beställningen avses för utbildningsofficer vid K 3.

Departementschefen föreslår vidare inrättande av en arvodesbefattning för kasernofficer i A: 24 vid I 6.

För expeditionsunderofficer vid I 7 bör i enlighet med arméchefens förslag inrättas en arvodesbefattning för underofficer i A: 18.

Departementschefen tillstyrker arméchefens förslag att som chef för utbildningsavdelningen vid Lv 4 avse en överstelöjtnant i Ao 27. Därvid bör en kaptensbeställning i Ao 21 utgå. Vidare tillstyrkes att 2 arvodesbefattningar tillkommer vid Lv 4, den ena för officer i A: 24 och avsedd för kasernofficer och den andra för underofficer i A: 18 och avsedd för föreståndare för divisionsexpeditionen.

Utbildningsverksamheten vid Ing 2 är jämförbar med motsvarande verksamhet vid regementena. Departementschefen föreslår därför, att Ing 2 ombildas till regemente — Göta ingenjörregemente — från och med nästa budgetår. I enlighet med arméchefens förslag bör därvid en beställning för kårchef i Bo 1 utbytas mot beställning för regementschef i Bo 3.

Förslaget om inrättande av en majorsbeställning i Ao 25 vid ingenjörtrupperna för chef för utbildningsbataljonen vid Ing 3 kan departementschefen biträda.

I enlighet med arméchefens förslag bör vid signaltrupperna inrättas beställningar för en kapten i Ao 21, en löjtnant i Ao 17/15, en fanjunkare i Ao 15 samt en sergeant i Ao 13.

I anslutning till vad som anförts i 1963 års statsverksproposition (bil. 6, punkt 130) vid anmälan av anslaget Militärhögskolan: Avlöningar, föreslår departementschefen att en kaptensbeställning i Ao 21 vid vardera ingenjörtrupperna, signaltrupperna och trängtrupperna utgår.

15)—19) Departementschefen tillstyrker att 2 förvaltare i Ao 19 tillkommer vid fälttygkåren och avses för nya ammunitionsförråd.

Departementschefen anser i likhet med arméchefen, att 2 förvaltarbeställningar i Ao 17 bör tillkomma vid fälttygkåren och avses för tygstationer.

För Lv 6 bör i enlighet med arméchefens förslag på fälttygkårens stat tillkomma en beställning för fanjunkare i Ao 15 i utbyte mot en förvaltarbeställning i Ao 17.

20) På intendenturkårens stat bör tillkomma en beställning för förvaltare i Ao 17 vid fo 18/16, avsedd för uppördsman för intendentur- och sjukvårdsmateriel.

22)—38) Förslaget att inrätta en beställning för armédirektör av 2. graden i Ao 25 vid tygförvaltningsskolan biträder departementschefen. Innehavaren av beställningen skall vara teknisk chef för utbildningsavdelning och utbildningsverkstäder.

Såvitt avser ordinarie tjänster tillstyrkes vidare, att 16 beställningar för förste tygverkmästare i Ao 17 tillkommer i utbyte mot samma antal beställningar för förste tyghantverkare i Ao 15 samt att 32 beställningar för förste armétekniker i Ao 13 tillkommer i utbyte mot samma antal beställningar för armétekniker i Ao 11.

39)—42) Vid fortifikationskåren föreslås följande personalförändringar. Vid IV. militärbefälsstaben bör tillkomma en beställning för överste i Bo 1 i utbyte mot en beställning för överstelöjtnant i Ao 27. V. militärbefälsstaben bör tillföras en beställning för överstelöjtnant i Ao 27 i utbyte mot en beställning för major i Ao 25. Vidare föreslås i enlighet med arméchefens förslag, att en beställning för överstelöjtnant eller major i Ao 27/25 vid III. militärbefälsstaben uppflyttas till beställning för överstelöjtnant i Ao 27 samt att 2 beställningar för kapten i Ao 21 uppflyttas till beställningar för major i Ao 25.

I anslutning till vad som anförts i proposition 1963: 107 angående omorganisation av fortifikationsförvaltningen bör vidare beställningar för en överste i Bo 1 och en överstelöjtnant i Ao 27 utgå ur fortifikationskårens stat, varjämte en beställning för major i Ao 25 bör tillkomma i utbyte mot en beställning för kapten i Ao 21.

43) Av arméchefens förslag till förändringar beträffande fältläkarkåren kan departementschefen endast biträda förslaget att en beställning för bataljonsläkare i Ao 21 vid Lv 4 utbytes mot en beställning för regementsläkare i Ao 23.

H. Departementschefen föreslår, att för nästa budgetår 120 rustmästarbeställningar i Ao 13 tillkommer i utbyte mot samma antal beställningar för ordinarie furir.

J. En tjänst för skogvaktare i Ao 13 bör överföras till P 1 från IV. militärbefälsstaben.

I enlighet med principerna för reglerad befordringsgång bör såsom arméchefen föreslagit 28 tjänster för kontorsbiträde i Ao 5 tillkomma i utbyte mot samma antal tjänster för biträde för skriv- och kontorsgöromål. Vidare tillstyrkes förslaget, att 44 tjänster för kontorsbiträde i Ao 5, vilka icke beräknas kunna besättas med formellt kompetenta innehavare, ersättes med tjänster för biträde för skriv- och kontorsgöromål. Därjämte kan 2 nu befintliga kontorsbiträdestjänster, som finns inrättade utöver fastställd personalorganisation, utgå ur personalförteckningen.

Departementschefen föreslår vidare, att en tjänst för kontorist i Ao 9 inrättas vid A 6 och avses för Maj-Britt M. Petersson. En tjänst för ordinarie kanslibiträde vid mobiliseringsavdelningen bör hållas vakant så länge förenämnda tjänst finnes inrättad.

I proposition 1962: 168 angående organisation m. m. av försvarets centrala intendenturförvaltning anförde föredraganden (s. 71) bl. a., att om en gemensam intendenturkår tillkom borde för intendenturverket avsedda beställningar på aktiv stat uppföras på den gemensamma kårens stat. I den mån frågan om gemensam intendenturkår inte kunde lösas före den 1 juli 1963 borde enligt föredraganden de för det nya ämbetsverket avsedda militära beställningarna tills vidare redovisas på verkets personalförteckning varvid lönegradsbeteckningen för dessa beställningar borde vara Ar. Samtidigt borde enligt föredraganden beställningar för intendenturpersonal, avsedda för arméintendenturförvaltningen, marinförvaltningens intendenturavdelning och flygförvaltningens intendenturbyrå, vakanthållas. Av en vid propositionen fogad bilaga framgår att antalet militära beställningar i den centrala intendenturförvaltningen nedgår från 74 till 45. Ytterligare 6 beställningar kan dock erfordras bland annat för de centrala staberna. Provisoriska åtgärder beträffande personal för handläggning av kårärenden anses också kunna bli nödvändiga.

Då något förslag i kårfrågan ännu inte framlagts och definitiva förslag rörande försvarsgrensstaberna ännu inte föreligger, är behovet av beställningar för intendentur utom intendenturverkets organisation allttjämt svårt att beräkna. Förslag till definitiv organisation beträffande beställningar för intendenturpersonal kan således nu ej framläggas. I enlighet med vad som anförts i proposition 1962: 168 bör beställningar för intendenturofficerare till antal och grader motsvarande dem som finns inrättade på intendenturverkets stat föras över stat och hållas vakanta. Det i proposition 168 redovisade personalöverskottet begränsas såsom också angivits i propositionen av behovet av intendenturpersonal i staberna samt för handläggning av kårärenden. Den personal som inte behövs inom intendenturverkets organisation bör enligt Kungl. Maj:ts närmare bestämmande få tas i anspråk för

nämnda ändamål. I den mån beställningar är vakanta och inte behövs, skall de bibehållas vakanta. Behov kan vidare uppkomma att för viss personal meddela förordnande att med vikariatslön bestrida göromål i högre lönegrad än den vederbörande innehar. Till följd av överföringen av personal till intendenturverket uppkommer vissa besparingar under anslaget vilka beaktas vid anslagsberäkningen. Departementschefen föreslår vidare, att beställningen för generalintendent i Bo 5 såsom under alla förhållanden icke erforderlig indras från och med nästa budgetår.

En tjänst för kansliskrivare i Ao 11 föreslås överförd från Lv 6 till marinkommando Väst.

Chefen för armén har i skrivelse den 15 februari 1963 med anledning av Kungl. Maj:ts uppdrag den 20 maj 1960 inkommit med förslag till indragning och omdisponering av vissa ordinarie tjänster vid Lv 6 och A 1. Departementschefen föreslår med anledning härav dels att en tjänst för köksföreståndare i Ao 12 vid Lv 6 och en tjänst för förrådsförman i Ao 9 vid A 1 indrages, dels att en tjänst för förrådsförman i Ao 9 överföres från A 1 till tygförvaltningsskolan.

Genom beslut den 1 februari 1963 har Kungl. Maj:t — med anledning av förslag av fortifikationsförvaltningen och maskinpersonalberedningen — meddelat bestämmelser angående klassificering av de fasta maskinanläggningarna vid vissa förband i Linköping m. m. Med anledning av beslutet föreslås nu dels inrättande från och med den 1 juli 1963 av en tjänst för maskinchef i Ao 19 vid I 4 i utbyte mot en tjänst för maskinchef i Ao 17, dels indragning vid I 4 av en tjänst för reparatör i Ao 8 samt, vid uppkommande ledighet, av en tjänst för maskinmästare i Ao 14.

Departementschefen anmäler slutligen fråga om rätt att i vissa fall uppbära ekiperingshjälp. Militära beställningshavare och sådana civilmilitära beställningshavare, som är skyldiga att inneha tjänstedräkt, kan vid övergång mellan olika organisationsenheter inom försvaret åsamkas särskilda ekiperingskostnader. Enligt gällande bestämmelser utgår inte ekiperingshjälp för den nyanskaffning som erfordras i samband med en sådan övergång om vederbörande i annan tidigare anställning vid försvaret uppburit ekiperingshjälp. Det synes departementschefen skäligt att beställningshavare i sådana fall kan tillerkännas förnyad ekiperingshjälp. Kungl. Maj:t bör således inhämta riksdagens bemyndigande att få besluta om dylik ersättning.

Med beaktande av vad som anförts i fråga om personalförändringar m. m. vid armén och kostnaderna för år 1962 beslutade lönehöjningar samt med ledning av belastningen på anslaget under förfluten del av innevarande

budgetår beräknar departementschefen anslaget för budgetåret 1963/64 till 317 000 000 kr. (+ 47 000 000 kr.).

Utskottet. Departementschefens i det föregående redovisade förslag innebär bl. a. inrättande av nya beställningar för 10 officerare, 14 underofficerare och — bortsett från aspirantbeställningar — 6 underbefäl. Mot bakgrund av att en viss förbättring numera kunnat konstateras beträffande rekryteringen av militär personal anser sig utskottet kunna tillstyrka, att ifrågavarande nya beställningar tillkomma. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla, att det vid riksdagsbehandlingen av försvarsgrenarnas allmänna avlöningsanslag skulle vara till fördel att i avlöningspropositionen inginge — förutom liksom hittills motiveringar avseende föreslagna personalförändringar — översiktliga uppställningar, utvisande beträffande olika verksamhetsområden dels antalet befintliga tjänster, dels det antal därav, som enligt fattade beslut under budgetåret vakanthålles, dels föreslagna förändringar, dels ock det totala antal beställningar, som i konsekvens härmed erhålles.

Utskottet har funnit sig jämväl böra biträda vad departementschefen i övrigt föreslagit och anfört under förevarande punkt. Härav följer bl. a. att utskottet tillstyrker, att Göta ingenjörkår (Ing 2) ombildas till regemente — Göta ingenjörregemente — från och med nästa budgetår.

Den verkställda beräkningen av arméns allmänna avlöningsanslag för nästa budgetår finner utskottet sig böra biträda. Utskottet har emellertid i detta sammanhang uppmärksammat, att kostnaderna, sammanhängande med den från och med den 1 januari 1963 införda arbetslidsregleringen, hittills visat sig uppgå till något högre belopp än vad departementschefen vid anslagsberäkningen räknat med. Utskottet vill i anslutning härtill helt allmänt framhålla, att utskottet förutsätter att tjänstgöringen för berörd personal, med beaktande av de krav utbildningen ställer, planeras på sådant sätt, att övertidsersättningar, obekvämlighetstillägg etc. i möjligaste mån undvikas.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att besluta om förnyad ekiperingshjälp åt beställningshavare vid övergång mellan olika organisationsenheter inom försvaret;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i vederbörliga personalförteckningar för armén samt de övriga åtgärder som föranledes av vad departementschefen föreslagit i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 15 mars 1963;

c) godkänna följande avlöningsstat för arméns anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	133 000 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbe- fattningar, <i>förslagsvis</i>	7 900 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	1 100 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	83 000 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	90 700 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	4 020 000
Summa kr.	319 720 000

Särskilda uppbördsmedel

1. Avlöningar till viss personal i verkstadsdrift ...	2 600 000
2. Bidrag till täckande av vissa kostnader för ar- mén:s rid- och körskola	120 000
Nettoutgift kr.	317 000 000

d) till *Armén*: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för bud-
getåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 317 000 000 kr.

6:o) *Armén*: Avlöningar m.m. till värnpliktiga. Sedan Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition (bil. 6, punkt 35) föreslagit riksdagen att, i av-
bidan på särskild proposition i ämnet, till *Armén*: Avlöningar m. m. till
värnpliktiga för budgetåret 1963/64 beräkna ett förslagsanslag av 93 700 000
kr., har Kungl. Maj:t (punkt 7, s. 53—63) föreslagit riksdagen att dels fatta
beslut om förbättrade förmåner för värnpliktiga m. m. i enlighet med vad
departementschefen föreslagit, dels ock till *Armén*: Avlöningar m. m. till
värnpliktiga för nyssnämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av
91 000 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehått

dels en inom andra kammaren av herrar *Edlund* och *Fröding* väckt mo-
tion (II: 799), vari hemställts att riksdagen med anledning av proposition
nr 110 måtte besluta att de från och med den 1 juli 1963 förhöjda utbild-
ningspremierna skall tillkomma jämväl elever i sådan premiequalificerande
utbildning, som inom försvaret avslutas under juni månad 1963,

dels ock en inom andra kammaren av herrar *Mattsson* och *Antonsson*
väckt motion (II: 863), vari hemställts att riksdagen vid behandling av
proposition nr 110 måtte besluta

a) att värnpliktiga skall medges en fri hemresa per månad i enlighet med vad i motionen anförts,

b) att i skrivelse till Kongl. Maj:st ge till känna vad i motionen anförts beträffande de värnpliktigas penning- och reseförmåner i övrigt;

samt att vederbörande utskott i enlighet med punkt a) måtte utarbeta förslag till erforderlig medelsanvisning.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, hänvisas till motionerna.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 57 550 000 kr.

Departementschefen har anfört följande.

»I sitt betänkande har 1962 års försvarskommitté föreslagit förbättringar i fråga om till värnpliktiga utgående förmåner. Sålunda har förslag framlagts om dels höjning av penningbidrag, familjepenning och premier, dels ökat antal fria resor, dels ock införande av särskilt uttrykningsbidrag.

Vad först beträffar penningbidrag och uttrykningsbidrag har kommittén föreslagit, att det lägsta nuvarande penningbidraget höjes med 1 kr. 25 öre för dag till 4 kr. för dag samt att ett uttrykningsbidrag om 200 kr. härutöver skall utgå till värnpliktig som fullgjort första tjänstgöring (tjänstgöring i en följd) om minst 180 dagar i ett sammanhang. Övriga penningbidrag anses böra höjas i motsvarande mån, d. v. s. med ca 45 %. Beträffande utbildnings- och tjänstgöringspremier föreslås en uppräknings med 60 %. Antalet fria resor för värnpliktig vid övningsuppehåll och annan tjänstledighet under tiden för första tjänstgöring (däremot svarande del av tjänstgöring i en följd) föreslås utökat från tre till fem. Slutligen förordar kommittén att familjepennings maximibelopp höjes med i genomsnitt 25 %.

I likhet med försvarskommittén anser jag det naturligt, att de värnpliktigas förmåner omprövas med hänsyn till prisutvecklingen. Jag kan även ansluta mig till kommitténs uppfattning, att man vid omprövning av ifrågakvarande förmåner jämväl bör beakta den allmänna standardstegring som sker i samhället. Vidare bör man, som kommittén påpekat, icke bortse från den betydelse värnpliktsförmånerna kan ha för de värnpliktigas allmänna inställning till försvaret.

Den höjning av de värnpliktigas penningbidrag som kommittén föreslår är något högre än vad som betingas av prisutvecklingen. Som framgår av det föregående anser jag en sådan något större uppräknings av penningbidragen motiverad. Jag finner det vidare lämpligt att en del av avlösningsförbättringen för de värnpliktiga på sätt kommittén föreslagit utbetalas i form av uttrykningsbidrag i samband med uttryckningen. Vid en förbättring av värnpliktsförmånerna synes det också motiverat att det vid skilda tillfällen framförda önskemålet om utökat antal fria resor under tiden för

första tjänstgöring vinner beaktande. Vid prövning av försvarskommitténs förslag om höjning av penningbidraget, införande av utryckningsbidrag samt ökning av antalet fria resor har jag funnit förslaget väl avvägt, och jag kan därför ansluta mig till detsamma.

Jag tillstyrker alltså, att penningbidraget höjes med i genomsnitt 45 % och föreslår, att penningbidragen för olika förekommande värnpliktskategorier fastställs till de belopp som framgår av följande sammanställning.

	Penningbidrag	
	Nu	Förslag
Menig som icke tillgodoräknats tjänstgöringstid av sammanlagt 304 dagar	2: 75	4: —
Annan menig, vicekorpral	3: 75	5: 50
Korpral	4: 75	7: —
Furir	5: 50	8: —
Överfurir, rustmästare	6: —	8: 75
Sergeant	6: 75	9: 75
Fänrik, fanjunkare	8: 25	12: —
Löjtnant, förvaltare	10: —	14: 50
Kapten och högre	12: —	17: 50

Beträffande utryckningsbidraget innebär mitt ställningstagande att ett dylikt bidrag om 200 kr. bör utgå till värnpliktig som fullgjort första tjänstgöring (tjänstgöring i en följd). Är tjänstgöringen uppdelad i omgångar skall utryckningsbidrag icke utgå med mindre en av omgångarna haft en längd av minst 180 dagar. Såsom kommittén funnit bör utryckningsbidrag kunna utgå även om värnpliktig exempelvis på grund av sjukdom tvingats fullgöra tjänstgöringen i kortare omgångar; i dessa fall bör värnpliktig äga rätt till utryckningsbidrag efter en sammanlagd tjänstgöring om 180 dagar. Jag förutsätter, att utryckningsbidraget utbetalas vid utryckning närmast efter den tidpunkt då den värnpliktige blivit berättigad till sådant bidrag samt att utbetalningen som regel sker till den värnpliktiges hemortsadress.

Slutligen innebär mitt nyssnämnda ställningstagande att jag förordar, att värnpliktig skall vara berättigad till fem fria resor vid övningsuppehåll och annan tjänstledighet under tiden för första tjänstgöring (däremot svarande tjänstgöring i en följd). Beträffande värnpliktig som fullgör tjänstgöring utöver normal första tjänstgöring gäller i huvudsak att vederbörande är berättigad till en fri resa för varje hel tjänstgöringsperiod om tre månader som inkallelsen avser. Jag föreslår att denna regel ändras så att en fri resa i avsedda fall må erhållas för varje tvåmånadersperiod.

Försvarskommittén har ifrågasatt, om icke värnpliktiga borde ges möjlighet att resa för nedsatt pris även med andra kollektiva transportmedel än järnväg. I likhet med kommittén anser jag att denna fråga bör närmare övervägas, i första hand genom försvarets civilförvaltnings försorg.

Sammantaget innebär det av mig nu tillstyrkta förslaget förmånsförbättringar av en storlek, som motsvarar höjning av lägsta penningbidraget med 5 kr.

Utbildningspremierna har varit oförändrade sedan år 1952. Tjänstgöringspremierna, vilka infördes år 1958, har bestämts med utgångspunkt i utbildningspremiernas storlek. Med hänsyn främst till prisstegringar under senare år synes en uppräknings av premierna väl motiverad. Försvarskommittén har föreslagit en höjning av premierna med 60 %, eller, räknat från år 1962, en procentuellt lika stor höjning som den vilken förordats beträffande penningbidragen.

För egen del tillstyrker jag, att premierna genomsnittligt höjes med ca 60 %. En differentierad höjning av utbildningspremierna synes emellertid lämplig. Det torde vara ställt utom tvivel att utbildningspremierna utgör en viktig förutsättning för goda resultat vid utbildningen av värnpliktigt befäl och därmed tillräcklig kvalitet hos krigsförbanden. När det gäller officersutbildningen, som sker efter frivilligt åtagande, synes utbildningspremierna ha stor betydelse från rekryteringssynpunkt. Vid bestämmandet av premiebeloppen bör dessa på lämpligt sätt avrundas. Med hänsyn till vad sålunda anförts föreslår jag, att premierna för genomgången underbefälsutbildning, f. n. 100 kr. för underbefälsutbildning under den för värnpliktiga i allmänhet gällande tjänstgöringstiden och 200 kr. för dylik utbildning under viss förlängd tjänstgöring, höjes till 150 kr. respektive 300 kr. Vidare bör premierna för genomgången underofficers- och officersutbildning, nu normalt 1 200 kr. respektive 2 400 kr., höjas till 2 000 kr. för underofficersutbildning och 4 000 kr. för officersutbildning. Övriga utbildningspremier bör uppräknas i stort sett i motsvarande mån. När det gäller höjningen av olika utbildningspremier har jag under hand samrått med 1960 års värnpliktsutredning som funnit de av mig förordade höjningarna lämpligt avvägda inbördes. Detaljerat förslag beträffande de av mig förordade ändringarna av utbildningspremierna framgår av en sammanställning som torde få intagas som *bilaga* till detta statsrådsprotokoll (*bilaga 1*).

Jag föreslår vidare att tjänstgöringspremierna, vilka nu utgår med 100 kr. för varje hel premieberättigande tjänstgöringsperiod — vilket belopp ansluter till lägsta förekommande utbildningspremie — uppräknas till 150 kr. Premierna för de särskilda befälsövningarna bör dock under beaktande av att dessa övningar fullgöres av i allmänhet något äldre värnpliktiga höjas från 250 kr. till 500 kr.

Försvarskommitténs förslag om höjd familjepening har anmälts i proposition 1963: 70, varvid föreslagits en höjning av familjepeningen med genomsnittligt ca 25 % samt en fördubbling av begravningsbidraget vid familjemedlems död.

Kostnaderna för föreslagna förbättringar av värnpliktsförmånerna be-

räknas för nästa budgetår uppgå till ca 56,5 miljoner kronor. Av detta belopp belöper ca 30 miljoner kronor på höjning av penningbidragen, ca 10 miljoner kronor på utryckningsbidrag, ca 4 miljoner kronor på ökat antal fria resor, ca 6,5 miljoner kronor på uppräknig av premier och ca 6 miljoner kronor på höjning av familjepeningen. Härtill bör läggas den kostnadsökning om ca 0,5 miljon kronor som kan uppskattas inträda till följd av beslutad ändring av normerna för beviljande av familjebidrag till näringsidkare (prop. 1962: 188, L²U nr 42, rskr. 371). Sammanlagt torde således här ifrågavarande kostnader för nästa budgetår komma att uppgå till ca 57 miljoner kronor.

De av mig föreslagna förbättringarna av de värnpliktigas förmåner bör genomföras från och med den 1 juli 1963. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om erforderlig ändring i värnpliktsavlöningskungörelsen.

Försvarskommittén har också tagit upp frågan om en förbättring av efterlevandeskyddet för värnpliktigs anhörig och anser att denna fråga bör göras till föremål för skyndsamt utredning, varvid särskilt bör uppmärksammas förutsättningarna för att införa någon form av ersättningar motsvarande grupplivskyddet för de anställda i statlig tjänst. I likhet med kommittén anser jag det viktigt att denna fråga får en snabb lösning och jag har därför låtit utreda densamma inom försvarsdepartementet. Försäkringsskyddet för arbetstagare som omfattas av statens grupplivförsäkring gäller under arbetstagarens värnpliktstjänstgöring. Samma är förhållandet med arbetstagare, som grupplivförsäkrats i Arbetsmarknadens Försäkringsaktiebolag. Gjorda undersökningar visar att försäkringsskydd under värnpliktstjänstgöring och däremot svarande tjänstgöring inom krigsmakten och civilförsvaret i huvudsaklig överensstämmelse med vad som gäller för arbetstagare i statens tjänst kan införas även för dem som icke redan har sådant skydd. Jag föreslår att grupplivskydd införes fr. o. m. den 1 juli 1963. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma, vilka personalkategorier som skall erhålla grupplivskydd, samt att taga ställning till förutsättningarna för rätt till försäkringsbelopp ävensom att utfärda de övriga föreskrifter i ämnet som befinnes erforderliga. Kostnaderna för grupplivförsäkring åt de värnpliktiga, som icke för närvarande har sådant skydd, beräknas uppgå till ca 150 000 kr. per år; dessa kostnader bör bestridas på samma sätt som kostnaderna för grupplivförsäkringen av arbetstagare i statens tjänst. Jag förutsätter, att statens grupplivnämnd skall handlägga även ärenden rörande ifrågavarande grupplivförsäkring. Vid införande av grupplivskydd kommer i allmänhet behov av särskild begravningshjälp icke att föreligga. Begravningshjälp kan för närvarande enligt värnpliktsavlöningskungörelsen utgå med 600 kr. Jag föreslår, att bestämmelsen ändras så att begravningshjälpen höjes till 2 000 kr. varigenom överensstämmelse erhålles med begravningshjälpen till grupplivförsäkrad arbetstagare. Det

bör få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om samordning av förmåner enligt värnpliktsavlöningskungörelsen och grupplivförsäkringen.

Jag övergår så till att behandla frågan om beräkningen av anslaget Armén: Avlöningar m. m. till värnpliktiga för nästa budgetår. Försvarets civilförvaltning har föreslagit, att anslaget vid oförändrade förmåner uppföres med 59,22 miljoner kronor. Jag har icke funnit anledning till erinran mot civilförvaltningens beräkningar av antalet tjänstgöringsdagar för nästa budgetår. Med hänsyn till anslagsbelastningen m. m. synes anslaget emellertid vid oförändrade förmåner ha kunnat uppföras med i runt tal 57 miljoner kronor. Av i det föregående angivna kostnadsökningar avseende penningbidrag, uttryckningsbidrag och premier faller ca 34 miljoner kronor på armén. Förevarande anslag bör därför uppföras med (57 + 34 =) 91 miljoner kronor, innebärande en ökning med 33,45 miljoner kronor.»

Utskottet. Såsom framgår av det föregående har departementschefen tillstyrkt försvarskommitténs förslag om höjning av de värnpliktigas penningbidrag, införande av ett särskilt uttryckningsbidrag samt ökning av antalet fria resor. Sammantaget innebär detta förslag förmånsförbättringar av en storlek, som ungefär motsvarar höjning av lägsta penningbidraget från 2 kr. 75 öre till 5 kr.

Utskottet, som delar försvarskommitténs och departementschefens framförda uppfattningar, att värnpliktsförmånerna böra omprövas med hänsyn till prisutvecklingen samt att den allmänna standardstegringen i samhället bör beaktas vid omprövning av ifrågavarande förmåner, tillstyrker vad sålunda föreslagits beträffande penningbidrag, uttryckningsbidrag och fria resor. I likhet med departementschefen finner utskottet, att frågan om att bereda värnpliktiga möjlighet att resa för nedsatt pris med andra kollektiva transportmedel än järnväg bör närmare övervägas. Av vad utskottet nu anfört följer att motionen II: 863 avstyrkes.

Såvitt avser utbildnings- och tjänstgöringspremier har departementschefen biträtt försvarskommitténs förslag om en uppräkningsökning med i genomsnitt cirka 60 %. Höjningen av de olika premierna har gjorts differentierad; den största uppräkningsökningen har därvid kommit premierna för genomgången officers- och underofficersutbildning samt för de särskilda befälsövningarna till del. Utskottet, som i likhet med departementschefen anser en uppräkningsökning av premierna väl motiverad, finner de av departementschefen föreslagna höjningarna av premier av olika slag väl avvägda och biträder därför förslagen härutinnan.

Om hänsyn jämväl toges till den i annat sammanhang föreslagna, av riksdagen numera godtagna höjningen av familjepeningen m. m. och den av 1962 års höstriksdag beslutade ändringen av normerna för beviljande av familjebidrag till näringsidkare, torde kostnadsökningen till följd av förbättrade värnpliktsförmåner för nästa budgetår utgöra cirka 57 miljoner kr.

Såsom departementschefen föreslagit böra nu redovisade förslag rörande förmånsförbättringar för värnpliktiga genomföras från och med den 1 juli 1963. I motionen II: 799 har yrkats att de förhöjda utbildningspremierna jämväl skola tillkomma elever i sådan premieberättigande utbildning, som avslutas under juni månad 1963. Ett ikraftträdande den 1 juli 1963 av de nya premiebestämmelserna torde te sig obilligt för vissa grupper. En sådan grupp utgöra de elever i reservofficerskurs I vid armén, vilka efter avslutad plutonchefsskola (motsvarande) hösten 1962 genomgått kadettskolans vinterlinje. Då ifrågavarande reservofficerskurs avslutas under senare delen av juni månad innevarande år, erhålla dessa elever, som följt den ur utbildningssynpunkt mest önskvärda gången, icke några förhöjda premier för här berörd utbildning. Däremot komma de värnpliktiga, vilka liksom föregående grupp hösten 1962 genomgingo plutonchefsskola (motsvarande), men som genomgå kadettskolans sommarlinje innevarande år och reservofficerskurs I nästa år i åtnjutande av förhöjda premier såväl för kadettskoleutbildningen som för reservofficerskurs I. Ett bifall till motionen II: 799 skulle väsentligt minska skillnaden i premiehänseende mellan nyssnämnda elevgrupper. Utskottet anser sig emellertid icke kunna bedöma, i vad mån ett sådant bifall skulle få konsekvenser av större räckvidd. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare pröva denna fråga och — på sätt som kan visa sig lämpligt — utfärda övergångsbestämmelser, innebärande att de nya premiebestämmelserna i viss utsträckning ges retroaktiv verkan. Utskottet anser, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t bör giva till känna vad utskottet sålunda anfört.

Utskottet finner det tillfredsställande att möjligheter befunnits föreligga att redan från och med nästa budgetår införa ett förbättrat efterlevandeskydd för de värnpliktigas anhöriga. Utskottet tillstyrker därför framlagt förslag rörande grupplivskydd. Utskottet har icke heller funnit anledning till erinran mot vad departementschefen i samband därmed anfört.

Åberopande det anförda får utskottet, som finner sig kunna godtaga den verkställda beräkningen av arméns anslag till avlöningar m. m. till värnpliktiga hemställa,

att riksdagen må

a) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen II: 863 fatta beslut om förbättrade förmåner för värnpliktiga m. m. i enlighet med vad departementschefen föreslagit i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 15 mars 1963;

b) till *Armén: Avlöningar m. m. till värnpliktiga* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 91 000 000 kr.;

c) i anledning av motionen II: 799 i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört.

7:o) **Marinen: Avlöningar till aktiv personal m.fl.** Sedan Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition (bilaga 6, punkt 64) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Marinen: Avlöningar till aktiv personal m.fl. för budgetåret 1963/64 beräkna ett förslagsanslag av 127 000 000 kr., har Kungl. Maj:t (punkt 8, s. 63—84) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen förordade ändringar i vederbörliga personalförteckningar för marinen samt de övriga åtgärder, som föranledes av vad departementschefen föreslagit, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för marinens anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1963/64, dels ock till Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 125 000 000 kr.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 106 000 000 kr.

Utskottet lämnar i det följande en kortfattad redogörelse i huvudsak endast för de av departementschefen förordade ändringarna i personalförteckningarna för ordinarie tjänstemän och för pensionerad personal i arvodesbefattningar. Vid framställningen följer utskottet den punktindelning, som använts i propositionen. För närmare kännedom om de av departementschefen framställda förslagen torde få hänvisas till propositionen.

A. I anslutning till vad som förutsatts i propositionen nr 33 till årets riksdag angående medelsbehovet under anslaget Marinförvaltningen: Avlöningar för budgetåret 1963/64 föreslår departementschefen, att en kaptensbeställning i Ao 21 vid kustartilleriet, avsedd för marinförvaltningens vapenplanering, utbytes mot majorsbeställning i Ao 25, att en kaptensbeställning i Ao 21 vid marinintendenturkåren, avsedd för ämbetsverkets centralplanering, utbytes mot beställning för kommandörkapten av 2. graden i Ao 25 samt att en löjtnantsbeställning i Ao 17/15 vid flottan utgår.

Med hänsyn till arten och omfattningen av förekommande arbetsuppgifter anser departementschefen det motiverat, att arbetstiden för marinöverläkarens assistent, vilken innehar beställning för förste marinläkare i Ao 25, omregleras till heltidstjänstgöring. I samband därmed bör avlöningsförstärkning utgå till ifrågasvarande marinläkare med 15 000 kr. för år.

Marinchefens förslag om inrättande av en arvodesbefattning i A: 18 för pensionerad underofficer vid marinöverläkarens expedition tillstyrker departementschefen.

B. Beträffande sjökrigsskolan och Karlskrona örlogsskolor har chefen för marinen framlagt förslag till organisation av stabs- och förvaltnings-tjänsten i fred. Dessa förslag är alltjämt under beredning i försvarsdepartementet. Ställning torde dock redan nu kunna tas till vissa med stabs- och förvaltningsorganisationen sammanhängande frågor.

Vid sjökrigsskolan bör sålunda nuvarande souschefsbeställning i Ao 25 omvandlas till beställning i alternativt Ao 27/25 med tjänstebenäm-

ning chef för utbildningsavdelningen. För denna avdelning bör vidare tillkomma en kaptensbeställning i Ao 21. I samband härmed bör en löjtnantsbeställning i Ao 17/15 vid flottan indragas.

Vidare föreslås att för nämnda skola inrättas beställningar vid flottan för en förvallare i Ao 17 (intendenturavdelningen) och 5 högbåtsmän i Ao 11 (vaktchefer och föreståndare för budcentralen). Ifrågavarande beställningar bör emellertid vakanthållas så länge nuvarande, för motsvarande befattningar avsedda civila tjänstemän kvarstår i tjänst. Slutligen torde 2 beställningar för underofficer av 2. graden i Ao 13 (1 vid vardera flottan och kustartilleriet), vilkas innehavare för närvarande tjänstgör som kasernunderofficer respektive tyguppborðsman vid sjökrigsskolan, kunna indragas.

Beträffande Karlskrona örlogsskolor föreslås, att beställningar för en kapten i Ao 21 (chef för utbildningsavdelningen) och 4 löjtnanter i Ao 17/15 (kompanichefer) utbytes mot beställningar för en kommandörkapten av 1. eller 2. graden i Ao 27/25 och 4 kaptener i Ao 21. Departementschefen tillstyrker även att en för expeditionsföreståndare vid örlogsskolorna avsedd förvaltarbeställning i Ao 17 tillkommer i utbyte mot en beställning för underofficer av 2. graden i Ao 13.

Härutöver bör vid förevarande skolor tillkomma 3 arvodesbefattningar för pensionerade underofficerare i A: 18 i utbyte mot samma antal beställningar för underofficer av 2. graden i Ao 13.

Genom beslut den 14 december 1962 har Kungl. Maj:t medgivit, att en tjänst för lektor i Ag 27/25 får finnas inrättad vid Karlskrona örlogsskolor från och med den 1 januari 1963 tills vidare intill den 1 juli samma år. Därvid skall en adjunktstjänst i Ae 23 vakanthållas. Från och med nästa budgetår bör i enlighet med marinchefens förslag förenämnda adjunktstjänst utbytas mot en tjänst för lektor i Ae 27/25.

Departementschefen anmäler, att chefen för marinen den 25 september 1961 avgivit ett förslag rörande organisationen av stabs- och förvaltnings-tjänsten vid Berga örlogsskolor. Med anledning av förslaget, vilket för närvarande är under beredning inom försvarsdepartementet, föreslås i detta sammanhang, att en för kompaniadjutant vid kasernkompaniet avsedd förvaltarbeställning i Ao 17 vid uppkommande vakans utbytes mot beställning för flaggunderofficer i Ao 15.

D. För närvarande finns fyra statsisbrytare. Under nästa budgetår tillkommer ytterligare en sådan. Då den äldsta av nuvarande isbrytare, Atle, torde komma att kvarstå, i vart fall som reservfartyg, innebär tillkomsten av det nya fartyget att organisationen utökas. Detta medför i och för sig ett behov av personalökning. Emellertid avses den i fred för isbrytarverksamheten ianspråkta personalen för andra befattningar i krig. I avvaktan på en närmare precisering av personalbehoven för marinens krigsorganisation, vilken bör verkställas i samband med förestående översyn av ma-

rinens befälsstater, är departementschefen icke beredd tillstyrka någon statökning i anslutning till att en ny isbrytare tillkommer. Däremot bör vissa jämkningar vidtagas i personalstaterna för att dessa skall bli bättre anpassade till behovet för den utökade isbrytarverksamheten. Med dessa utgångspunkter föreslår departementschefen, att beställningar för en kommandörkapten av 2. graden i Ao 25, en kapten i Ao 21, en förvaltare i Ao 19 och 2 flaggunderofficerare i Ao 15 tillkommer från och med den 1 oktober 1963. I samband härmed bör beställningar för 2 löjtnanter i Ao 17/15 och 2 underofficerare i Ao 15/13, de sistnämnda å särskild stat för övertaliga, indragas. Vidare bör en övergångsvis kvarstående beställning för förvaltare i Ao 17 indragas.

E. En översyn av befälsordningen vid marinen liknande den som skett vid armén torde enligt departementschefen kunna påbörjas tidigast under år 1963. Relationerna mellan obefordrade och befordrade underofficerare är för närvarande betydligt oförmånligare vid marinen än vid infanteriet. Skäl synes alltså föreligga att vidta vissa jämkningar härvidlag utan att avvakta resultaten av en översyn. Härvid har särskilt beaktats att något förslag till ändrad organisation beträffande underofficerspersonal i teknisk tjänst vid marinen icke kan föreläggas årets riksdag. Departementschefen föreslår ett utbyte av 150 beställningar för underofficer av 2. graden i Ao 13, varav 100 vid flottan och 50 vid kustartilleriet, mot beställningar för flaggunderofficer i Ao 15.

Departementschefen tillstyrker, att en för fartygschef å tvätthysesfartyget Sigrun avsedd flaggunderofficersbeställning i Ao 15 utbytes mot förvaltarbeställning i Ao 17.

För maskintjänstchefen på det nya dykeri- och bärgningsfartyget Belos bör avses en förvaltarbeställning i Ao 17. Departementschefen föreslår, att en övergångsvis kvarstående förvaltarbeställning omdisponeras och avses för nämnda befattning. I samband härmed bör en beställning för underofficer av 2. graden i Ao 13 indragas.

Departementschefen föreslår, att för chef för kustartilleriets vapenofficersskola inrättas en beställning för kapten i Ao 21. I samband härmed bör en löjtnantsbeställning i Ao 17/15 vid kustartilleriet utgå.

I likhet med marinchefen räknar departementschefen med att 6 beställningar för övertaliga underofficerare i Ao 15/13 indrages. Vidare bör indragning ske av 3 vakanta förvaltarbeställningar i Ao 17, tidigare avsedda för befattningar, vilka ej längre ingår i organisationen.

Med ledning av att 12 ordinarie mariningenjörbeställningar tillsatts med underofficerare bör enligt departementschefen motsvarande antal beställningar för underofficer av 2. graden i Ao 13, av vilka 11 vid flottan och 1 vid kustartilleriet, indragas.

Såvitt avser marinens underbefäl föreslås, att 60 beställningar för hög- båtman i Ao 11 vid flottan utbytes mot beställningar för förste hög- båt-

man i Ao 13 samt att 15 furirsbeställningar i Ao 8/7 vid kustartilleriet omvandlas till beställningar för överfurir i Ao 11. Vidare biträdades ett förslag att uppflytta en vid flottan övergångsvis kvarstående flaggkorpral från lönegrad Ao 10 till Ao 13.

F. Chefen för marinen har bl. a. föreslagit, att vid var och en av marin-kommandostaberna skall tillkomma dels en pensionerad officer i A: 28 för mobiliseringsplanläggning, dels en pensionerad officer i A: 24 för ärenden rörande säkerhetstjänsten. För ifrågavarande arbetsuppgifter vid marin-kommandostaberna synes viss personalförstärkning erforderlig. Departementschefen finner det emellertid tills vidare vara till fyllest, om för berörda uppgifter inrättas en för pensionerad officer avsedd arvodesbefattning i A: 24 vid envar av staberna för marinkommando Nord, Ost, Syd och Väst.

Förslag om inrättande av ytterligare en adjunktstjänst i Ae 23 för instruktörsskolan vid Älvsborgs kustartilleriregemente kan departementschefen biträda.

Av marinechefen framfört förslag om inrättande av en beställning för specialmarinläkare i ABr 23, vilket förslag tillstyrkts av 1962 års försvarssjukvårdsutredning, anser departementschefen sig höra biträda. Till innehavaren av denna tjänst bör utgå avlöningsförstärkning med 15 000 kr. för år.

Beträffande i marinechefens skrivelse den 21 januari 1963 föreslagna förändringar i fråga om tjänster för kontorsbiträde i Ao 5 och för biträdespersonal i reglerad befordringsgång har departementschefen icke funnit någon anledning till erinran.

I årets statsverksproposition (bil. 6, s. 192) har bl. a. föreslagits att 3 beställningar för lärare i Ar 25/21 tillkommer vid militärhögskolan, varav en avsedd för undervisning på marinlinjen. I enlighet härmed bör vid bifall till detta förslag en kaptensbeställning i Ao 21 vid flottan indragas.

Vid marinkommando Väst föreslås tillkomma en tjänst för kansliskrivare i Ao 11 i utbyte mot en dylik tjänst i Ae 11.

Med beaktande av dels föreslagna personalförändringar m. m. vid marinen, dels kostnaderna för år 1962 beslutade lönehöjningar samt med ledning av belastningen på anslaget under förfluten del av innevarande budgetår beräknar departementschefen anslaget för nästa budgetår till 125 000 000 kr., vilket innebär en anslagshöjning med 19 000 000 kr.

Utskottet. I likhet med departementschefen finner utskottet skäl föreligga att förbättra relationerna mellan obefordrade och befordrade underofficerare vid flottan och kustartilleriet utan att avvakta den förutsatta översynen av befälsordningen vid marinen. Av departementschefen föreslagna utbyten av underofficersbeställningar i Ao 13 mot beställningar i Ao 15 tillstyrkas därför. Jämväl övriga under förevarande punkt förordade personalförändringar ävensom den verkställda beräkningen av medelsbehovet under

marinens allmänna avlöningsanslag har utskottet funnit sig kunna biträda. Utskottet har icke heller ansett något vara att erinra mot vad departementschefen i samband därmed anfört.

Utskottet hemställer, under erinran om vad utskottet under punkten 5:o) i det föregående anfört,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i vederbörliga personalförteckningar för marinen samt de övriga åtgärder som föranledes av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 15 mars 1963 föreslagit;

b) godkänna följande avlöningsstat för marinens anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	54 500 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	750 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	675 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	33 500 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	35 200 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	1 600 000
	<hr/>
	Summa kr. 126 225 000

Särskilda uppbördsmedel

1. Avlöningar till viss personal i verkstadsdrift	400 000
2. Ersättning för avlöningskostnader på statens isbrytarfartyg	825 000
	<hr/>
	Nettoutgift kr. 125 000 000

c) till *Marinen*: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 125 000 000 kr.

8:o) *Marinen*: Avlöningar m.m. till värnpliktiga. Sedan Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition (bil. 6, punkt 69) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Marinen*: Avlöningar m.m. till värnpliktiga för budgetåret 1963/64 beräkna ett förslagsanslag av 19 300 000

kr., har Kungl. Maj:t (punkt 9, s. 84 och 85) föreslagit riksdagen att till ifrågavarande ändamål för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 19 300 000 kr.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 11 400 000 kr.

Under punkten 6:o) i det föregående framlagt förslag om förbättrade förmåner åt värnpliktiga innebär för marinens vidkommande en kostnadsökning av i runt tal 6 400 000 kr., varav cirka 4 200 000 kr. för höjt penningbidrag, cirka 1 200 000 kr. för uttrykningsbidrag och cirka 1 000 000 kr. för höjda premier. Av civilförvaltningen med hänsyn till ökat antal tjänstgöringsdagar m. m. föreslagen anslagsuppräkningsmedel med 1 430 000 kr. kan departementschefen godtaga. Anslaget bör därför uppföras med (11 400 000 + 6 400 000 + 1 430 000 =) avrundat 19 300 000 kr.

Utskottet, som i det föregående tillstyrkt det under punkten 6:o) redovisade förslaget om förbättrade förmåner åt värnpliktiga, har icke funnit anledning till erinran mot den verkställda beräkningen av förevarande anslag.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Marinen: Avlöningar m. m. till värnpliktiga* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 19 300 000 kr.

9:o) **Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl.** Sedan Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition (bilaga 6, punkt 89) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1963/64 beräkna ett förslagsanslag av 154 000 000 kr., har Kungl. Maj:t (punkt 10, s. 85—120) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen förordade ändringar i vederbörliga personalförteckningar för flygvapnet samt de övriga åtgärder, som föranledes av vad departementschefen föreslagit, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för flygvapnets anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1963/64, dels ock till Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 156 000 000 kr.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 134 000 000 kr.

Departementschefen har under förevarande punkt upptagit vissa frågor som sammanhänger med verksamheten vid Barkarby flygdepå (F 8) och därvid anfört följande.

»Efter förslag i propositionen 1961: 110 (s. 51—54) beslöts vid 1961 års riksdag att bland annat för administration av flygbasen på Barkarby, sedan Svea flygflottilj indragits, skulle finnas en organisation benämnd Barkarby flygdepå (F 8). Till flygdepån skulle förläggas en flygtransportdivision

och, tills vidare, den del av flygledningens flygavdelning vid vilken flygning med propellerflygplan bedrivs. Den del av nämnda flygavdelning, vid vilken flygning med jettflygplan äger rum, skulle förläggas till Västmanlands flygflottilj, där en ny hangar förutsattes skola uppföras för ändamålet. Kungl. Maj:t fastställde den 16 juni 1961 organisation av Barkarby flygdepå.

Vid 1962 års riksdag godkändes i propositionen nr 110 (s. 23—25) framlagda förslag om att de första två luftvärnsrobotdivisionerna typ Bloodhound II skulle förläggas till flygdepån och att den grundläggande utbildningen på ifrågavarande system skulle centraliseras till en särskild skoldivision därstädes. Till det av chefen för flygvapnet anmälda totalbehovet av personal för robotdivisionerna togs icke ställning, men ett antal beställningar av olika slag inrättades för ändamålet. Flygvapenchefen hade föreslagit att till F 8 skulle förläggas även en robotverkstad. En för chef för sådan verkstad avsedd flygdirektörsbeställning av 2. graden inrättades också, men detta förklarades icke innebära att slutlig ställning togs till hur underhållet av ifrågavarande robotmateriel borde organiseras. — Av den till propositionen lämnade redogörelsen för flygvapenchefens förslag framgick att behovet av personal vid F 8, utöver den som erfordrades vid robotdivisioner och robotverkstad, icke kunde anges förrän ytterligare utredning gjorts.

I en av överbefälhavaren med yttrande den 16 januari 1963 överlämnad skrivelse har chefen för flygvapnet framlagt förslag till organisation av F 8. Förslagen innebär i huvudsak att flygdepån omvandlas till flottilj — Svea flygflottilj — med organisation och personaluppsättning inom stabs- och förvaltningstjänstens område lämpade efter den organisation som fastställts för annan flygflottilj än sektorflottilj samt att flygledningens flygtjänst omlägges.

Jag redogör först för förslagen i sistnämnda hänseende. Med hänsyn bland annat till svårigheterna för personal i flygledningen att utföra flygtjänst så långt från arbetsplatsen som i Västerås föreslår chefen för flygvapnet att det beslutade inrättandet av en jettflygavdelning vid F 1 ej genomföres och att ej heller den för avdelningen avsedda hangaren uppföres. I stället föreslås följande. Personal, som under tiden för placering vid flygledningen måste bedriva sin flygtjänst på moderna jettflygplan, bör göra detta genom tjänstgöring vid lämplig flottilj. En mindre del av denna personal, som ej hinner flyga vid flottilj utanför Stockholmsområdet, bör flyga på Södertörns flygflottilj (F 18). Detta medför att vissa utrymmen för flygplan och någon ökning av den tekniska personalen erfordras vid F 18. Förslag härom avser flygvapenchefen att framlägga senare. När flygtjänsten vid F 18 kan igångsättas, kan flygledningens flygning på jetplan vid F 8 helt avvecklas. — Av kostnadsskäl måste flygledningens jettflygning starkt begränsas, och antalet förare som utför sådan flygning vid flottilj

kommer att successivt minska. Övriga förare bör flyga propellerplan vid F 8. Antalet av dessa förare beräknas öka successivt under 1960-talet. Flygtidsförbrukningen ökar därvid med ca 40 %, jämfört med nuläget, och det blir nödvändigt att till F 8 överföra ytterligare ca 15 propellerflygplan. De beställningar och tjänster som avsetts för jetflygavdelningen vid F 1 bör utnyttjas vid F 8.

Luftfartsstyrelsen har i yttrande över flygvapenchefens förslag anfört, bland annat, att fortsatt flygning på Barkarby tills vidare bör kunna accepteras trots den ökade verksamheten med propellerflygplan, under den av styrelsen i tidigare sammanhang angivna förutsättningen att en samarbetsgrupp representerande flygvapnet och styrelsen följer utvecklingen och att, om det senare skulle visa sig erforderligt, all flygverksamhet flyttas bort från Barkarby. Den föreslagna utökade jetflygningen vid F 18 vill styrelsen icke motsätta sig under förutsättning att detta icke medför restriktioner för den civila flygtrafiken och att berörda trafikledningsorgan har kapacitet att utöva en säker trafikkontroll.

Förslaget, att F 8 skall ombildas till flygflottilj, motiveras bland annat med att F 8 genom organiserandet av robotdivisioner tillföres förband med operativa uppgifter och i storlek väl kan jämföras med nuvarande flottiljer. Även en utökad flygverksamhet åberopas som motiv. — Uppbyggnaden av en flottiljstab skulle innebära, att en robot-, en flyg- och bas-, en trafiklednings- samt en mobiliserings- och en kassaavdelning skulle tillkomma. — Överbefälhavaren har i sitt yttrande biträtt förslaget till omorganisation av F 8 från flygdepå till flygflottilj.

Enligt flygvapenchefen behöver vid bifall till organisationsförslagen tillkomma 73 beställningar och tjänster på avlöningsanslag, bortsett från robotdivisionernas personalbehov; redogörelse för flygvapenchefens förslag i sistnämnda hänseende lämnas i annat sammanhang. 9 beställningar och tjänster anses kunna indragas. Vidare föreslås några lönegradsförändringar. Förslagen framgår i huvudsak av följande sammanställning (s. 112¹).

Flygvapenchefens förslag bygger på att F 8 framdeles skall ha till huvudsakliga uppgifter dels att — liksom nu — administrera krigsflygbasen Barkarby och förrådsuppställningen av krigsflygplan därstädes, dels att bedriva utbildning och övningar m. m. på luftvärnsroboten 368 vid två divisioner, vilket redan tidigare beslutats, dels att ombesörja underhåll av materiel för nämnda robotdivisioner och ytterligare en sådan division inom östra Mellansverige, dels ock att vara bas för viss flygverksamhet, vilken förutsättes öka i omfattning. I fråga om de verksamhetsgrenar som sålunda föreslås tillkomma eller få större omfattning tillstyrker jag att verkstadsresurser tillföres F 8 för robotunderhåll och att den blivande verkstaden skall kunna betjäna även en framdeles uppsatt tredje robotdivision. Beträffande flygverksamheten vid F 8 vill jag anföra följande.

Vid anmälan till propositionen 1961: 110 av fråga om verksamheten vid

¹ I propositionen.

förutvarande Svea flygflottilj (F 8) redogjorde jag för två av chefen för flygvapnet utarbetade alternativa organisationsförslag. Förslagen överensstämde med varandra bland annat däri, att jettflygning med flygledningens flygavdelning skulle förläggas till Västmanlands flygflottilj (F 1) i Västerås. Enligt det ena förslaget (A) skulle F 8 alltjämt utnyttjas för transport- och räddningsflygning samt den del av flygledningens flygavdelning vid vilken flygning med propellerflygplan utföres. I det andra förslaget (B) förutsattes att sistnämnda del av flygledningens flygavdelning skulle förläggas till Södertörns flygflottilj (F 18), medan transport- och räddningsflyget skulle baseras på Bromma eller Arlanda. För egen del anförde jag bland annat, att jag ansåg mig böra tillstyrka att flygverksamhet i den omfattning och av det slag flygvapenchefen föreslagit i vart fall tills vidare bibehölls vid F 8. Jag erinrade om att ifrågavarande verksamhet icke krävde några investeringar vid F 8 och uttalade, att åtgärder alltså icke behövde vidtagas som skulle kunna åberopas som skäl ur ekonomisk synpunkt mot att framdeles ytterligare begränsa organisationen. — Riksdagen godkände vad sålunda anförts.

Sedan beslut fattades om att vid F 8 tills vidare bibehålla flygverksamhet av den omfattning och art som avsågs i förenämnda alternativ A, har förutsättningarna för att på Barkarby bedriva fredsmässig flygning ändrats. Jag syftar härvid på att — såsom redovisats i proposition 1962:190 — utredningar igångsatts i syfte att i huvudsak friställa Järvafältet från militär verksamhet för att möjliggöra fältets användning för civil statlig verksamhet samt för bostadsexploatering. En utgångspunkt för dessa utredningar är visserligen, att anläggningarna vid Barkarby flygfält under överblickbar tid skall disponeras för militära ändamål. När det gäller att bestämma vilken verksamhet som skall vara förlagd dit, måste man emellertid självfallet överväga i vad mån olika verksamhetsformer lämpligen kan bedrivas under de nya villkor som man har att räkna med sedan Järvafältet exploaterats för bland annat bostadsbebyggelse. En framsynt planering kräver, att man försöker bedöma betingelserna för verksamheten även efter det att exploateringen kommit till stånd. Härvid ser jag intet skäl att ifrågasätta lämpligheten av att till F 8 förlägga robotförband och robotverkstad. Däremot hör man enligt min mening icke inrikta sig på att på lång sikt bibehålla transport- och helikopterflygning samt flygning med flygledningens flygavdelning vid F 8. Jag har funnit, att det bör undersökas vilka åtgärder som erfordras för att möjliggöra, att vid F 8 från och med den 1 juli 1968 icke skall förekomma annan flygning än sådan som är nödvändig på grund av att F 8 bibehålles som krigsbas och användes för förrådsuppställning av krigsflygplan. Uppdrag att utreda denna fråga och inkomma med förslag i ämnet bör lämnas åt chefen för flygvapnet.

Det är mot denna bakgrund jag prövat flygvapenchefens föreliggande förslag till organisation och personaluppsättning för F 8. Förbandet bör

enligt min mening benämnas Barkarby flygkår. För dess chef räknar jag med en beställning för överste i Bo 1. En beställning för överstelöjtnant i Ao 27 kan därvid utgå. Jag föreslår vidare att en beställning för kapten i Ao 21 (chef för skoldivisionen, jfr prop. 1962: 110, s. 24) utbytes mot beställning för major i Ao 25, avsedd för chef för robotavdelningen, tillika chef för skoldivisionen, samt att en beställning för flygdirektör av 2. graden i Ao 25 utbytes mot beställning för flygdirektör av 1. graden i Ao 27 (chef för materielavdelningen). För materielavdelningen räknar jag också med beställningar för en förste verkmästare i Ao 19 och 2 förste verkmästare i Ao 17. Jag räknar i övrigt med att beställningar tillkommer för en förvaltare i Ao 17 (stabsunderofficer på kårexpeditionen), en fanjunkare i Ao 15 (utbildningsledare vid specialkompaniet) och 6 överfurirer i Ao 11 (varav en chef för budcentral, 2 lärare vid teleavdelningen, ett expeditionsunderbefäl vid vartdera baskompaniet och specialkompaniet och en chef för utbildningsförrådet). Samtidigt kan en beställning för fanjunkare i Ao 15 utgå. Beställningar för 2 överfurirer i Ao 11 i utbyte mot tjänster för en sjukvårdsförman i Ae 9 och en garageförman i Ae 10 bör även tillkomma. Ifrågavarande beställningar bör emellertid tillsättas först i samband med inträffande ledighet i de civila tjänsterna. Slutligen kan en vakant tjänst för kontorsskrivare i Ao 13 och 4 tjänster i Ae 10 och lägre lönegrader, varav 3 vakanta, indragas. I fråga om arvodesbefattningar och icke-ordinarie tjänster ankommer det på Kungl. Maj:t att besluta i samband med att organisation för F 8 fastställs. Jag har därvid beräknat medel för icke-ordinarie civil personal i huvudsaklig överensstämmelse med förenämnda tabell (s. 112)¹. I likhet med chefen för flygvapnet har jag räknat med att de beställningar som tidigare avsetts för flygledningens jettflygavdelning vid förläggning till F 1 får användas för F 8 behov. Vidare räknar jag med att beställningar m. m. vid F 8 A må kunna disponeras i mån av behov.»

Såvitt avser flygvapenchefens yrkanden under avlöningsanslaget för nästa budgetår lämnar utskottet i det följande en kortfattad redogörelse i huvudsak endast för de av departementschefen förordade ändringarna för ordinarie tjänstemän och för pensionerad personal i arvodesbefattningar. Vid framställningen följer utskottet den punktindelning, som använts i propositionen. För närmare kännedom om de av departementschefen framställda förslagen torde få hänvisas till propositionen.

B. Flygvapenchefens förslag att utbyta en kaplensbeställning i Ao 21 vid vapenbyrån i flygförvaltningen mot en beställning för alternativt major eller kapten i Ao 25/21 biträder departementschefen. Han kan också tillstyrka att en beställning för alternativt överstelöjtnant eller major i Ao 27/25 inrättas för försökscentralen.

Under hänvisning till de förslag som framlagts till personalförändringar vid flygförvaltningen (prop. 1963: 31, s. 28—29) föreslås att en beställning

¹ I propositionen.

för flygingenjör av 1. graden i Ao 23 tillkommer avsedd för personal- och utbildningssektionen. Vid bifall till sitt förslag att en avdelningsdirektörs-tjänst i Bo 1 inrättas för vapenbyrån räknar departementschefen med att en beställning för flygdirektör av 1. graden i Ao 27 utgår ur flygvapnets personalförteckning.

C. De föreslagna nya beställningarna för stridslednings- och luftbevakningsorganisationen avses för en luftförsvarscentral typ 1, en radargruppcentral och ett antal radarstationer. Den relativt betydande personalförstärkning, som flygvapenchefen föreslagit, anser departementschefen sig böra tillstyrka för att den omfattande investeringen i modern materiel skall ge äsyftad effekthöjning i luftförsvaret. Sålunda bör beställningar tillkomma för en sektorledare i Bo 1, en överstelöjtnant i Ao 27 (luftbevakningsledare), 2 majorer i Ao 25 (en för chefrötleddare och en för chefjaktledare), 5 kaptenar i Ao 21 (en för biträdande luftbevakningsledare, 2 för chefradarjaktledare, en för biträdande rötleddare och en för biträdande jaktledare), 4 förvaltare i Ao 17 (en för chef för radargruppcentral och 3 för chefradarjaktledare), 10 fanjunkare i Ao 15 (bland annat 3 för radarjaktledare, 3 för målföljningsledare och 1 för ställföreträdande chef för radargruppcentral), 6 överfurirer i Ao 11 samt 10 furirer i Ae 8/7. Härvid anses 6 löjtnantsbeställningar i Ao 17/15 kunna utgå. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att — med hänsyn till materielläget — besluta från vilken tidpunkt de av departementschefen föreslagna beställningarna skall få utnyttjas. Såvitt nu kan bedömas bör beställningarna i varje fall icke tillsättas före den 1 januari 1964.

Föreslagna beställningar för civilmilitär personal avses för befattningshavare för ledning av underhållstjänsten inom strilorganisationen. I detta sammanhang erinras om att föregående års riksdag biföll ett förslag (prop. 1962:110, s. 108—109) om att inrätta en tjänst för förste driftingenjör i Be 1 avsedd som teknisk chef för ett ledningsorgan för drift och underhåll av all luftbevaknings- och stridsledningsmateriel inom viss luftförsvarssektor. Kungl. Maj:t har vidare den 9 mars 1962 medgivit inrättande på verkstadstitel för centrala flygverkstaden i Arboga av en tjänst för driftingenjör i Ag 23 och en tjänst för driftingenjör i Ag 21 avsedda att ingå i nämnda ledningsorgan. De nu framförda förslagen avser dels omvandling av ifrågavarande tjänster till civilmilitära beställningar, dels tillkomst av ytterligare beställningar för befattningar inom vissa andra luftförsvarssektorer. Departementschefen anser sig emellertid i förevarande sammanhang endast kunna tillstyrka, att en tjänst för förste driftingenjör i Be 1 tillkommer. Avlöningskostnaderna bör i likhet med tidigare medgivna tjänster för här aktuellt ändamål bestridas från verkstadstitel. Såsom flygvapenchefen föreslagit bör 15 beställningar för flygtekniker i Ao 11 utgå.

D. Departementschefen föreslår, att 7 furirsbeställningar i Ae 8/7 avsedda för signalunderbefäl i luftförsvarscentraler utbytes mot beställningar för överfurir i Ao 11.

E. Flygvapenchefens förslag till förändringar inom luftvärnsrobotorganisationen vid Barkarby flygdepå tillstyrker departementschefen, vilket innebär att beställningar tillkommer för en kapten i Ao 21 (chef för övningsdivisionen), 4 fanjunkare i Ao 15, en överfurir i Ao 11 och 2 förste verkmästare i Ao 17 samt att därvid beställningar för en förrädsförvaltare i Ao 17 och 10 flygtekniker i Ao 11 indrages. Departementschefen har vidare räknat med att vakantsatta beställningar för en förste verkmästare i Ao 17 och 3 mästare i Ao 13 får utnyttjas vid robotförbanden. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att — med hänsyn till materielläget — besluta från vilken tidpunkt de föreslagna beställningarna skall få utnyttjas.

F. Departementschefen biträder flygvapenchefens förslag om utbyte av 2 beställningar för furir i Ae 8/7 vid markstridsskolan mot beställningar för överfurir i Ao 11.

H. En översyn av befälsordningen vid flygvapnet liknande den som skett vid armén torde enligt departementschefen tidigast kunna påbörjas under år 1963. Relationen mellan obefordrade och befordrade underofficerare är för närvarande betydligt oförmånligare vid flygvapnet än vid infanteriet. Skäl synes alltså föreligga att vidtaga vissa jämkningar härvidlag utan att avvakta resultaten av en översyn. Departementschefen föreslår ett utbyte av 100 beställningar för sergeant i Ao 13 mot samma antal beställningar för fanjunkare i Ao 15.

Vidare föreslås, att 26 beställningar för rustmästare i Ao 13 tillkommer i utbyte mot samma antal överfurirsbeställningar i Ao 11 och att 200 flygteknikerbeställningar i Ao 11 utbytes mot beställningar för förste flygtekniker i Ao 13.

I. Såvitt avser ordinarie tjänster för den militära väderlekstjänsten föreslås att beställningar tillkommer för 2 meteorologer i Ao 21 (en för flygstabens väderleksavdelning och en för stridsledningsorganisationen).

J. En fortsatt förstärkning av trafikledarorganisationen synes erforderlig. Departementschefen föreslår därför att sammanlagt 9 beställningar för trafikledare tillkommer, av vilka en i Ao 19 för trafikledarutbildning, en i reglerad befordringsgång för tornkontroll vid arméns helikopterskola, en i Ao 21 och en i reglerad befordringsgång för regional radarcentral för Göteborgs flyginformationsområde, 2 i Ao 19 för lokal radarövervakning samt — med beaktande av leveranstakten för landningsradar — 2 trafikledare i Ao 19 och en i reglerad befordringsgång för landningsradar.

K. Departementschefen tillstyrker, att 3 beställningar för förste verkmästare i Ao 17, av vilka en vid F 4 tillhörande kategorien elektrotekniker, tillkommer i utbyte mot beställningar för mästare i Ao 13.

Med anledning av flygvapenchefens förslag i övrigt rörande beställningar för elteknisk personal föreslås, att sammanlagt följande antal beställningar tillkommer, nämligen 24 för förste verkmästare i Ao 17, 18 för förste mästare i Ao 15 och 5 för mästare i Ao 13, i utbyte mot 47 beställningar för flygtekniker i Ao 11.

M. Departementschefen tillstyrker, att 2 arvodesbefattningar i A: 24 för pensionerad officer inrättas för mobiliseringsofficer, en vid centrala flygverkstaden i Malmslätt och en vid centrala flygverkstaden i Västerås. Härvid kan en tjänst för driftingenjör i Ae 19 (med avlöning från verkstadstitel) vid flygverkstaden i Västerås utgå.

Beträffande förändringar i övrigt i fråga om tjänster för kontorsbiträde i Ao 5 och för biträde för skriv- och kontorsgöromål har departementschefen intet att erinra mot flygvapenchefens förslag.

I årets statsverksproposition (bil. 6, s. 192) har föreslagits, att 3 beställningar för lärare i Ar 25/21, av vilka 2 avsedda för undervisning på flyglinjen skall tillkomma vid militärhögskolan. I enlighet härmed bör — vid bifall till dessa förslag — beställningar för 2 kaptener i Ao 21 utgå ur flygvapnets personalförteckning.

I samband med att flygfältsbyrån i flygförvaltningen överföres till fortifikationsförvaltningen fr. o. m. den 1 juli 1963 (jfr prop. 1963: 31, s. 30) bör 2 tjänster, en för byråintendent i Ao 21 och en för ingenjör i högst Ae 15 överföras till flygstaben.

En beställning för musikdirektör av 1. graden i Ao 21 på övergångsstat vid flygvapnet kan numera indragas sedan vederbörande innehavare avgått med pension.

Departementschefen behandlar vidare personal- och organisationsförändringar vid de flottiljer (motsvarande) som under år 1962 blivit organisationsundersökta.

För F 21, som i fortsättningen bör benämnas Norrbottens flygflottilj, tillstyrker departementschefen att beställningar tillkommer för en överstelöjtnant i Ao 27 (baschef), en kapten i Ao 21 (utbildningsofficer) och en flygingenjör i Ae 21 (3. flottiljingenjör) för helikoptermaterial m. m. Han förutsätter, att F 21 åläggas ansvar för underhåll av arméflygmateriel för arméns helikopterskola i Boden. Han förordar vidare att för stridsledningsofficer inrättas en beställning för kapten i Ao 21 i utbyte mot beställning för löjtnant i Ao 17/15. Som chef för luftförsvarsgruppcentral räknas vidare med en befattning i A: 24 för pensionerad officer.

För F 5 tillstyrkes, att en beställning för överfurir i Ao 11 (sjukvårdsunderbefäl) tillkommer.

Såvitt avser flygvapenchefens förslag beträffande F 11 tillstyrker departementschefen att en operations- och underrättelseavdelning skapas. Han kan också biträda att 2 beställningar tillkommer för denna avdelning, en för major i Ao 25 (chef) och en för kapten i Ao 21 (underrättelseofficer). Vid bifall härtill bör 2 beställningar för löjtnant i Ao 17/15 utgå.

Departementschefen tillstyrker flygvapenchefens förslag, att yrkesgrenen stridslednings- och luftbevakningstjänst (striltjänst) tillkommer vid flygvapnet. Det torde — vid bifall härtill — få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare reglera denna fråga.

Med beaktande av föreslagna personalförändringar m. m. vid flygvapnet och kostnaderna för år 1962 beslutade lönehöjningar samt med ledning av belastningen på anslaget under förfluten del av innevarande budgetår beräknar departementschefen anslaget för nästa budgetår till 156 000 000 kr., vilket innebär en anslagsökning med 22 000 000 kr.

Utskottet. Departementschefen har, såsom framgår av det föregående, behandlat vissa frågor sammanhängande med verksamheten vid Barkarby flygdepå (F 8). Departementschefen har ansett det lämpligt att till F 8 förlägga robotförband och robotverkstad. Då Järvafältet skall exploateras för bl. a. bostadsbebyggelse, anser departementschefen det däremot inte lämpligt att på lång sikt räkna med att vid F 8 bibehålla transport- och helikopterflygning samt flygning med flygledningens flygavdelning. Enligt departementschefen bör det uppdragas åt flygvapenchefen att undersöka vilka åtgärder som erfordras för att möjliggöra, att vid F 8 från och med den 1 juli 1968 icke skall förekomma annan flygning än sådan som är nödvändig på grund av att F 8 bibehålles som krigsbas och användes för förrådsuppställning av krigsflygplan. Vad departementschefen sålunda anfört kan utskottet ansluta sig till. Riksdagen torde därför framdeles få ta ställning till hur en sådan avveckling av flygverksamheten vid F 8 skall lösas och om därvid bl. a. kräves en utökad flygning vid Södertörns flygflottilj (F 18), något som flygvapenchefen f. n. synes räkna med.

Departementschefens med nyss angivna utgångspunkter framlagda förslag till organisation och personaluppsättning vid F 8 finner sig utskottet kunna biträda. Utskottet tillstyrker alltså, att F 8 omvandlas till flygkår. Utskottet finner emellertid skäl tala för att förbandet därvid benämnes Svea flygkår.

För nästa budgetår föreslagna personalförändringar innebära inrättande av ett relativt stort antal nya tjänster (motsvarande). Huvuddelen av dessa nya tjänster sammanhänger med beslutad utbyggnad av stridslednings- och luftvärnsrobotorganisationen. Vid sin prövning av föreslagna personalförändringar m. m. vid flygvapnet har utskottet funnit sig böra godtaga desamma. Härav följer bl. a. att utskottet tillstyrker, att Norrbottens flygbas-kår omvandlas till flygflottilj — Norrbottens flygflottilj — samt att, i likhet med vad som skett vid marinen, ett antal underofficersbeställningar i Ao 13 utbytes mot beställningar i Ao 15 utan att en kommande översyn av befälsordningen vid flygvapnet avvaktas.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot vad departementschefen i övrigt anfört under förevarande punkt, tillstyrker, att flygvapnets allmänna avlöningsanslag för nästa budgetår uppräknas med 22 milj. kr. till 156 milj. kr.

Utskottet hemställer, under erinran om vad utskottet anfört under punkten 5:o) i det föregående,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i vederbörliga personalförteckningar för flygvapnet samt de övriga åtgärder som föranledes av vad departementschefen föreslagit i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 15 mars 1963;

b) godkänna följande avlöningsstat för flygvapnets anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	70 500 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	1 300 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	1 300 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	38 000 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	44 500 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	2 200 000
Summa kr.	157 800 000

Särskilda uppbördsmedel

Avlöningar till viss personal i verkstadsdrift	1 800 000
Nettoutgift kr.	156 000 000

c) till *Flygvapnet*: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 156 000 000 kr.

10:o) *Flygvapnet*: Avlöningar m.m. till värnpliktiga. Sedan Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition (bil. 6, punkt 94) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Flygvapnet*: Avlöningar m. m. till värnpliktiga för budgetåret 1963/64 beräkna ett förslagsanslag av 15 100 000 kr., har Kungl. Maj:t (punkt 11, s. 121) föreslagit riksdagen att till ifrågavarande ändamål för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 15 200 000 kr.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 9 280 000 kr.

På grundval av antalet tjänstgöringsdagar och antalet till premier berättigade värnpliktiga beräknar försvarets civilförvaltning medelsbehovet under ifrågavarande anslag till 9 800 000 kr., innebärande en anslagshöjning med 520 000 kr. Det ökade medelsbehovet föranledes huvudsakligen av att antalet tjänstgöringsdagar förutses öka med omkring 137 000 till ca 2 802 000. Under punkten 6:o i det föregående framlagt förslag om förbättrade förmåner åt värnpliktiga innebär för flygvapnets del en kostnadsökning av i runt tal 5 600 000 kr., varav ca 3 900 000 kr. för höjda penningbidrag, ca 1 500 000 kr. för utryckningsbidrag och ca 200 000 kr. för höjda premier. Med beaktande av i det föregående angivna kostnadsökningar avseende förbättrade förmåner och ökat antal tjänstgöringsdagar samt under hänsynstagande jämväl till belastningen under budgetåret 1961/62 föreslår departementschefen, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 15 200 000 kr. Detta innebär en anslagsuppräkning med 5 920 000 kr.

Utskottet, som i det föregående tillstyrkt det under punkten 6:o redovisade förslaget om förbättrade förmåner åt värnpliktiga, har icke funnit anledning till erinran mot den verkställda beräkningen av förevarande anslag.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Avlöningar m. m. till värnpliktiga* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 15 200 000 kr.

11:o) **Försvarets forskningsanstalt: Viss forskningsverksamhet.** Sedan Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition (bil. 6, punkt 125) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Försvarets forskningsanstalt: Viss forskningsverksamhet för budgetåret 1963/64 beräkna ett reservationsanslag av 34 715 000 kr., har Kungl. Maj:t (punkt 12, s. 121—123) föreslagit riksdagen att dels till ifrågavarande ändamål för samma budgetår anvisa ett reservationsanslag av 33 182 000 kr., dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva att därutöver beställningar av materiel för försvarets forskningsanstalts verksamhet må utläggas inom en kostnadsram av 2 500 000 kr.

I innevarande års statsverksproposition (bil. 6, punkt 123) har departementschefen föreslagit inrättande av ett visst antal extra ordinarie tjänster under forskningsanstaltens avlöningsanslag i utbyte mot motsvarande extra tjänster på förevarande anslag. Med anledning härav bör förevarande anslag minskas med 1 650 000 kr. Med hänsyn till den ram för utgifterna för det militära försvaret som föreslås för nästa budgetår anser departementschefen sig böra föreslå en ytterligare minskning under anslaget, som bör uppföras med 33 182 000 kr., vilket belopp med hänsyn till befintliga re-

servationer bör vara till fyllest. Liksom för innevarande budgetår bör medgivande inhämtas till att materielbeställningar utlägges till ett belopp av 2 500 000 kr. utöver anvisade medel.

Utskottet har tidigare i sitt av riksdagen numera godkända utlåtande nr 4 tillstyrkt att 50 extra ordinarie tjänster inrättas under forskningsanstaltens avlöningsanslag i utbyte mot motsvarande antal extra tjänster på förevarande anslag.

Utskottet tillstyrker, att här ifrågavarande anslag uppföres med 33 182 000 kr. Jämväl det föreslagna beställningsbemyndigandet torde höra godtagas.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) till *Försvarets forskningsanstalt*: Viss *forskningsverksamhet* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 33 182 000 kr.;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva att därutöver beställningar av materiel för försvarets forskningsanstalts verksamhet må utläggas inom en kostnadsram av 2 500 000 kr.

12:o) **Årskostnader för industriell krigsberedskap.** Sedan Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition (bil. 6, punkt 152) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Årskostnader för industriell krigsberedskap för budgetåret 1963/64 beräkna ett förslagsanslag av 700 000 kr., har Kungl. Maj:t (punkt 13, s. 123) föreslagit riksdagen att till ifrågavarande ändamål för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 700 000 kr.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 700 000 kr.

Utskottet tillstyrker, att förevarande anslag för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp,

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Årskostnader för industriell krigsberedskap* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 700 000 kr.

13:o) **Engångskostnader för industriell krigsberedskap.** Sedan Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition (bil. 6, punkt 152) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Engångskostnader för industriell krigsberedskap för budgetåret 1963/64 beräkna ett reservationsanslag av 5 000 000 kr., har Kungl. Maj:t (punkt 14, s. 124 och 125) före-

slagit riksdagen att till ifrågavarande ändamål för samma budgetår anvisa ett reservationsanslag av 5 000 000 kr.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 4 850 000 kr.

För kännedom om för nästa budgetår förutsatta anskaffningar torde få hänvisas till propositionen.

Utskottet tillstyrker, att anslaget uppföres med 5 milj. kr., innebärande en höjning med 0,15 milj. kr.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Engångskostnader för industriell krigsberedskap* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 5 000 000 kr.

14:o) **Familjebidrag.** Sedan Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition (bil. 6, punkt 161) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Familjebidrag för budgetåret 1963/64 beräkna ett förslagsanslag av 38 500 000 kr., har Kungl. Maj:t (punkt 15, s. 125 och 126) föreslagit riksdagen att till ifrågavarande ändamål för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 38 500 000 kr.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 33 000 000 kr.

Föregående budgetår uppgick utgifterna under familjebidragsanslaget till i runt tal 33,5 miljoner kronor. Med utgångspunkt i denna belastning synes anslaget enligt departementschefen för nästa budgetår vid oförändrade förmåner ha kunnat uppföras med 32 miljoner kronor. Hänsyn har härvid tagits till att antalet tjänstgöringsdagar för befäls- och repetitionsövningar till följd av förskjutning av vissa dylika övningar från hösten till våren 1962 var relativt stort under föregående budgetår. Såsom framgår av det föregående hör emellertid anslaget för nästa budgetår uppräknas dels med 6 miljoner kronor till följd av det i propositionen 1963: 70 framlagda förslaget om förhöjd familjepening m. m., dels med 0,5 miljon kronor med anledning av beslutad ändring av normerna för beviljande av familjebidrag m. m. till näringsidkare. Anslaget hör således för nästa budgetår uppföras med (32 000 000 + 6 000 000 + 500 000 =) 38 500 000 kr.

Utskottet, som vill erinra om att riksdagen numera bifallit Kungl. Maj:ts i propositionen nr 70 framlagda förslag om förhöjd familjepening m. m., tillstyrker, att förevarande anslag för nästa budgetår uppföres med 38 500 000 kr., innebärande en anslagshöjning med 5 500 000 kr.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Familjebidrag* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 38 500 000 kr.

15:o) **Reseersättningar till värnpliktiga m.fl.** Sedan Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition (bil. 6, punkt 175) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Reseersättningar till värnpliktiga m. fl. för budgetåret 1963/64 beräkna ett förslagsanslag av 13 900 000 kr., har Kungl. Maj:t (punkt 16, s. 126 och 127) föreslagit riksdagen att till ifrågavarande ändamål för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 13 900 000 kr.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 8 800 000 kr.

Försvarets civilförvaltning har hemställt, att anslaget till följd av höjda järnvägstaxor m. m. och anslagsbelastningen under budgetåret 1961/62 ökas med 1 200 000 kr. I det föregående anmält förslag om utökade förmåner till värnpliktiga torde medföra en kostnadsökning under förevarande anslag av ca 4 000 000 kr. Med beaktande av sålunda angivna kostnadsökningar föreslår departementschefen, att anslaget uppföres med 13 900 000 kr., innehärande en anslagshöjning av 5 100 000 kr.

Utskottet, som i det föregående tillstyrkt det under punkten 6:o redovisade förslaget om utökade förmåner åt värnpliktiga och som inhämtat att jämväl kostnaderna för vissa redan beslutade förbättringar av reseförmåner till medlemmar i frivilliga försvarsorganisationer m.fl. (SU 1963: 57) torde kunna rymmas inom det föreslagna anslaget om 13,9 milj. kr., tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag under denna punkt.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Reseersättningar till värnpliktiga m. fl.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 13 900 000 kr.

16:o) **Inredning m.m. av vissa kontorslokaler.** Sedan Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition (bil. 6, punkt 205) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Inredning m. m. av vissa kontorslokaler för budgetåret 1963/64 beräkna ett reservationsanslag av 1 000 000 kr. har Kungl. Maj:t (punkt 17, s. 127) föreslagit riksdagen att till ifrågavarande ändamål för samma budgetår anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kr.

Förevarande anslag är avsett för inredning m. m. av förhyrda lokaler för försvarets intendenturverk i Solna centrum.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer därför,

att riksdagen må till *Inredning m. m. av vissa kontorslokaler* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kr.

17:o) **Vissa attitydundersökningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 18, s. 128) att till ifrågakvarande ändamål för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 64 000 kr.

För bestridande av kostnaderna för vissa attitydundersökningar i anslutning till studier och prognoser i syfte att erhålla underlag för åtgärder avsedda att förbättra rekryteringen av aktivt befäl har för budgetåret 1962/63 under förevarande anslagsrubrik anvisats ett anslag av 38 000 kr. (prop. 1962: 110, p. 17).

Överbefälhavaren (skr. 9/1 1963) hemställer för nästa budgetår om ytterligare 64 000 kr. för fortsatta attitydundersökningar. Av angivna utgifter anses 17 200 kr. hänförliga till budgetåret 1962/63. Enligt överbefälhavaren erfordras för attitydundersökningar för budgetåren 1963/66 ytterligare sammanlagt 114 000 kr. Överbefälhavaren grundar sin beräkning på uppgifter från militärpsykologiska institutet. Enligt överbefälhavaren bör följande undersökningar komma till stånd under budgetåren 1963/66, nämligen uppföljning under 1963 och 1964 av en under innevarande budgetår gjord undersökning rörande officers- och underofficersuttagna värnpliktiga, undersökning rörande inställningen till underbefäls- och underofficersyrkena med år 1961 inskrivna underbefälsuttagna värnpliktiga samt med värnpliktiga under underbefälsutbildning ävensom uppföljning under 1965 och 1966 av de av sistnämnd undersökning berörda värnpliktiga. Överbefälhavaren anser dock, att slutlig ställning icke nu bör tagas till huruvida sagda uppföljning under 1965 och 1966 bör genomföras. Överbefälhavaren avser pröva i vilken utsträckning möjlighet kan föreligga att efter budgetåret 1963/64 inrymma undersökningar av ifrågakvarande art i militärpsykologiska institutets ordinarie verksamhet.

Departementschefen föreslår, att 64 000 kr. anvisas för nästa budgetår för utförande av attitydundersökningar i huvudsak enligt överbefälhavarens förslag. Medlen bör liksom för innevarande budgetår anvisas under ett särskilt anslag, Vissa attitydundersökningar. Vad avser till innevarande budgetår hänförliga ytterligare utgifter har Kungl. Maj:t genom beslut den 8 mars 1963 medgivit, att för ändamålet förskottsvis må disponeras ett belopp av 14 000 kr. av fjärde huvudtitelns reservationsanslag till extra utgifter.

Utskottet anser sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Vissa attitydundersökningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 64 000 kr.

18:o) **Reglering av prisstegringar.** Sedan Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition (bil. 6, punkt 206) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Reglering av prisstegringar för budgetåret 1963/64 beräkna ett anslag av 100 000 000 kr., har Kungl. Maj:t (punkt 19, s. 129—134) föreslagit riksdagen att till ifrågavarande ändamål för samma budgetår anvisa ett anslag av 100 000 000 kr.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 80 000 000 kr.

I propositionen redogöres för dispositionen av det för budgetåret 1961/62 anvisade anslaget till reglering av prisstegringar samt för prisutvecklingen hittills avseende försvarshuvudtiteln under budgetåret 1962/63. Vidare anmäles ett av försvarets prisregleringsdelegation framlagt förslag till ändrad mätning av förändringar av den fast anställda personalens kontanta förmåner.

I propositionen nr 108 har departementschefen föreslagit, att samma grunder för prisregleringen av försvarsutgifterna som gäller under innevarande budgetår skall tillämpas under budgetåren 1963/67. Någon ändring synes ej heller vara aktuell i fråga om villkoren för utnyttjande av förevarande anslag. I vad gäller inverkan på indexberäkningarna av förändringar beträffande den fast anställda personalens kontanta förmåner ansluter departementschefen sig till vad försvarets prisregleringsdelegation föreslagit. Kostnadsförändringar beträffande anslag till avlöningar till tjänstemän m. fl. bör således från och med budgetåret 1963/64 mätas med en indexserie, vilken ger uttryck åt dels de generella lönehöjningarna och höjningarna på B-listan, dels höjningar på C-listan i den mån dessa medför kostnadshöjningar under avlöningsanslag.

Anslaget för nästa budgetår bör enligt departementschefen slutligt uppföras med det i förslaget till riksstat preliminärt upptagna beloppet, 100 miljoner kronor. Av förenämnda redogörelse framgår att för prisregleringen såvitt avser budgetåret 1961/62 tagits i anspråk sammanlagt 86,8 miljoner kronor. För innevarande budgetår torde inemot 80 miljoner kronor bli erforderliga. Anledning att för budgetåret 1963/64 anta att medelsbehovet skulle bli lägre synes inte föreligga. Med hänsyn härtill och under beaktande av att summan av reservationsanslag och obetecknade anslag under fjärde huvudtiteln vid bifall till Kungl. Maj:ts förslag till medelsanvisningar för budgetåret 1963/64 blir ca 10 % högre än budgetåret 1962/63, synes det lämpligt att anslaget höjes till nyss angivet belopp, 100 miljoner kronor.

Utskottet, som i särskilt utlåtande denna dag i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 108 icke funnit anledning till erinran mot att hittills gällande grunder för prisreglering av försvarsutgifterna tillämpas under budgetåren 1963/67, tillstyrker att förevarande anslag för nästa budgetår uppföres med 100 milj. kr.

Vad departementschefen i övrigt föreslagit och anfört under denna punkt kan utskottet ansluta sig till.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Reglering av prisstegringar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 100 000 000 kr.

Stockholm den 14 maj 1963

På statsutskottets vägnar:

ERNST V. STAXÄNG

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Näsström, Gillström, Boman, fröken Andersson, herrar Einar Persson, Birger Andersson, Ivar Johansson, Bergman, Fritz Persson, Rikard Svensson, fru Wallentheim, herrar Bengtson, Edström, Per-Olof Hanson och Per Petersson; samt

från andra kammaren: herrar Staxäng, Petterson i Degerfors, Gustafsson i Stockholm, Ståhl, Karlsson i Olofström, Svensson i Stenkyrka, Blidfors, Andreasson, Eliasson i Sundborn, Mellqvist, fru Lewén-Eliasson, herrar Svensson i Ljungskile, Fagerlund, Bohman och Nelander.